Ч. 283 (14.532). Львів, середа 16. грудня 1936. Oplata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 504.060, 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло" Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Четвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 229-41. „ Друкарні: 229-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Музей історично-воєнних памяток.

Дня 1. листопада ц. р. відкрито в Музею Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові новий відділ: Відділ історично-воєнних памяток. Є це постійна вистава памяток з останньої визвольної боротьби. До неї мають увійти теж історично-воєнні памятки з давніх часів — княжої і козацької доби.

Відділ повстав з ініціятиви Товариства „Молода Громада" у Львові, при його матеріяльній допомові і працею членів Історично-Музейної Секції Товариства.

Відділ займає покищо дві кімнати, в яких розміщено ті експонати, що їх зібрав дотепер Музей Н.Т.Ш., між ін. також здебільша заходом і коштом Товариства „Молода Громада". Бажанням ініціяторів є поширити цей відділ і зібрати в ньому всі памятки, що збереглись ще у приватних людей або заховались денебудь інде.

Тому Рада Товариства „Молода Громада" та її Історично-Музейна Секція звертаються до всього Українського Громадянства, в першу чергу до бувших товаришів зброї, з проханням:

Присилайте всі памятки, що є у Вас по Українських Січових Стрільцях, Січових Стрільцях, Галицькій Армії, Армії У.Н.Р. та й узагалі всі памятки, звязані з останньою визвольною боротьбою й українською державністю (світлини, документи, частини одягу, відзнаки, виряд, печатки і т. п.) на адресу:

Музей Наукового Товариства ім. Шевченка (відділ історично-воєнних памяток), Львів, вул. Чарнецького 24.

Присилайте грошеві жертви на розбудову нашого відділу, який повинен гідно репрезентувати всім нам дорогу минувшину. Гроші треба посилати до **Земельного Банку Гіпотечного**, Львів, вул. Словацького ч. 14, переказом або чеком П.К.О. на ч. 500.170 з допискою „Музей Молодої Громади".

За Раду Т-ва „Молода Громада":
Ю. Шепарович, вр. голова. — М. Бонковський, вр. секретар.

За Історично-Музейну Секцію:
Д-р Д. Лукіянович, вр. голова. — Д-р І. Карпинець, вр. секретар.

Японська армія і фльота в обличчі китайської революти.

Як подає „Нічі—нічі" з Гсінкіну, команда квантунської армії заповіла, що видасть „позитивні постанови" у Північному Китаю на випадок, якщо би марш. Чанґсуеліянґ здійснив свої пляни співпраці з комуністами. Часопис уважає, що Японія не повинна і дальше покидати вичікуючого становища.

Міністер маринарки адм. Наґано наказав японській ескадрі, що перебуває на китайських водах, щоб заопікувалася життям і майном японських громадян у Китаю.

Японські офіційні кола добачують у бунті Чанґсоліяна вислідн діяльности Комінтерну. Це — на їхню думку — лише потверджує, що протикомуністичні договори необхідні.

Навпаки китайські кола — як подає Авас — твердять, що ніяка посторонна держава не інспірує революти: її викликали головно місцеві чинники. У Нанкіні не уважають, щоби революта Чанґсуеліяна мусіла довести до домашньої війни. На всякий випадок

урядові війська готові до інтервенції

на випадок, якщо переговори у справі освобождення марш. Чанкайшека не пощастились би.

Про долю Чанґкайшека

кружляють суперечні вістки. Домеї довідується зі Шанґаю, що повстанці тримають диктатора у Кваніян, 47 км. від Сіянфу. Не зважаючи на заперечення, у Шанґаю постійно кружляють вістки, що

Чанкайшек таки не живе.

Убили його буцімто ще 12. ц. м., підчас нападу на його прибічну сторожу. Японська преса уважає, що того можна сподіватися від Чансуеліяна, який ще як начальний вожд у Мукдені запросив на обід ґенерала Янсотіна і міністра залізниць Чанґокая та казав їх убити. Убивство Чанкайшека було би дуже підле, бо той останній врятував життя Чансуеліянові, коли його хотіли покарати смертю, коли він відступив перед японською офензивою на Манджурію.

До Сіянфу відлетів дорадник Чанкайшека і колишній дорадник та приятель Чансуеліяна австралієць Доналд. Як кажуть, Доналдові не пощастило у посередництві. Що більше — у колах нанкінського уряду

не знають, що сталося зі самим Доналдом.

Як подає Райтер, від Доналда нема ніяких вісток, дарма, що він відлетів ще перед 20-ма годинами. На телеграму нанкінського міністра, який допускає переговори лише після освобождення Чанкайшека, Чансуеліян відповів, що його дальша поведінка залежатиме від того, чи Нанкін введе більш енергійну політику супроти Японії.

Розійшлися були чутки, що ґен. Янґузе зорґанізував

контрреволюту проти Чансуеліяна і арештував його.

Японський військовий представник у півн. Китаю обчислює сили Чансуеліяна на 50.000 вояків, зрештою невідповідно озброєних.

Говорять, що урядові літаки збомбардували головну кватиру повстанців.

Компаніс хоче завести лад у Катальонії.

Президент Компаніс заявив журналістам, що кріза хенералідаду вже офіційно почалася. Він негайно скомунікується з провідниками партій і синдикалістичних організацій, щоб утворити новий уряд, який більше відповідав би вимогам часу. Зокрема Компаніс бажає утворити уряд, що завів би суспільну дисципліну „уряд, що панував би, що зумів би змусити шанувати його рішення".

Франкфуртера засудили на 18 літ.

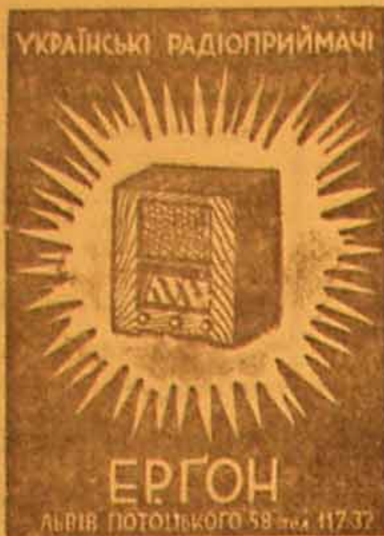
Трибунал кантону Ґравбінден засудив Давида Франкфуртера за убивство Ґустльофа на 18 літ вязниці, утрату громадянських прав, заборону жити у Швайцарії та відшкодування.

Господарський наступ Познанщини на схід.

Наступ німецького елементу на схід, зокрема на польські землі, сягає глибокої давнини історичної Польщі. Йшов сюди передовсім ремісничий і купецький елемент і це в такій масі, що надав зразу німецьке пятно містам, де осідав. Німецькі поселенці приносили зі собою не лиш фахове знання, але й свою суспільну організацію включно з власним німецьким правом. Міста у корінній Польщі прибрали й назовні німецький характер розговірною і часто урядовою німецькою мовою міських маґістратів та німецьким будівництвом. Старі польські міста, в першу чергу столиця Польщі Краків, на перший погляд не ріжнилися зовсім від міст у Німеччині, а багаті сліди цього лишилися й донині, особливо в архітектурі. Збережені до сьогодні старі частини Нірнбергу, Мінстеру чи Лібеки у своєму будівництві не ріжняться сливе нічим від старого Кракова з його ринком. Міські архіви в Кракові є свідком, що кілька століть урядовано там по німецьки, тоді, коли на королівському дворі списувано правні акти дотично українських громадян в українській (руській) мові.

Міське маґдебурське право й орґанізаційні міські основи поширилися далеко поза етноґрафічні польські землі й під Польщею дійшли й до наших територій. Німецьким елементом скріплювалися теж частинно й ряди польської шляхти, особливо тої, що якийсь час жила на польському королівському дворі або служила при війську в Польщі. Німецька кольонізація села в Галичині, найчисленніша здовж Карпат від Санча по Коломию, є вже австрійської дати кінця 18. і початків 19. віку. Нової теж дати з початків російського панування є промислова кольонізація міст центральної Польщі з будовою й розбудовою німцями польського Менчестеру — сучасної Лодзі. Словом: німці записалися дуже додатно в історії польських міст і польського міщанства, якого були конструкторами й серед якого з часом самі розплилися, залишаючи по собі тільки сліди у виді німецьких родинних назвищ.

В історичній Польщі міщанство не відґравало ніякої політично-державної ролі. Не допустила до цього безоглядна шляхотська супрематія, що спинювала й господарський розвій міст. Відродилися вони та скріпли щойно після упадку історичної Польщі, в першу чергу у тій її частині, що дісталася під владу пруської держави. Зіткнулася вона безпосердньо з німецьким міщанством та з німецькою орґанізацією. Польські міста пруської займанщини перейшли німецький фаховий вишкіл, переймаючи німецьку фаховість і солідність, якої історична Польща не могла їм дати. Політичні моменти і на-

ціональна боротьба за існування й усування поляків з публичних урядів (як це нагадує наші відносини в сучасній Польщі!) ще більше скріпили, загартували та сцементували польське міщанство під пруською займанщиною, витворюючи сильний ремісничий, промисловий і купецький стан.

Дещо відмінним шляхом і не так сильно, як у Познанщині, пішов розвій міст у Конгресівці. Організаторами у великій мірі були й тут німці імігранти. І тут теж усунення поляків від державних урядів мало додатній вплив на розвій міст і польського міщанського стану, якому в його господарській експанзії стали у пригоді безмежні простори світової російської імперії.

Не розвинулися міста й не скріпло міщанство тільки там, де вся влада опинилася в руках поляків, себто в Галичині. Майже до самої світової війни політична влада була тут у руках польської шляхти, що послідовно продовжувала традицію історичної Польщі, не допускаючи задля своїх егоїстичних станових інтересів до розвою міст і скріплення міщанського стану. Скоро зникли в польському окруженні ті німецькі ремісничі й купецькі елементи, що разом з німецькою та знімченою німецько-чеською бюрократією замандрували до галицьких міст до 60-ти р. р. мин. стол., в часах австрійського ґерманізаційного режиму. Поза Краковом, де міщанство грало видніщу місцеву ролю та дещо поза Львовом з його відомою польською міщанською [illegible] міщанський стан у Галичині і під господарським і під політичним оглядом був без ніякого більшого значіння. Панами економічного життя міст, що не були торговельними чи промисловими осередками, тільки скупченням урядів і бюрократії, були жиди, що творили всюди величезний відсоток населення й опанували торговлю нераз майже до сто відсотків, а в значній мірі теж і ремесло. Польські ремісники й купці у Східній Галичині щодо свого господарського значіння ніяк не могли рівнятися з жидами, з якими й конкуренція була дуже тяжка. Поза своїми численними національними імпрезами у своїх „Ґвяздах" польське міщанство в довоєнних часах не виказувало ніякого більшого розгону.

У сучасній Польщі цей стан доволі значно змінився. Замісць німецько-жидівського Відня та чеської Праги прийшли на їх місце Варшава й Познань, під якого впливом зросли теж і протижидівські настрої в господарській ділянці серед східногалицького польського міщанства. І саме польське громадянство начало належно доцінювати вагу та значіння міщанського стану. Творено щораз нові фахові школи для вивчення торговлі, промислу й ремесла, по міських осередках повстали численні бурси для виховання польської купецької та ремісничої молоді. Дбав про це й польський уряд.

Змінені політично-державні і господарські відносини не залишились без впливу також і на наше життя по містах, яке пішло більшим розгоном та з більшою силою, ніж до війни за австрійських часів. Наш поступ і зміцнення в повоєнних часах у Галичині, не зважаючи на лихоліття, слідно майже у всіх ділянках — за винятком деяких ділянок наукової продукції та окремої професійної організації українського робітництва. Характеристичний тут значний та очевидно додатній розвій ремісничого т-ва „Зоря" та розвиток організації кружків і промисловців у „Союзі Українських Купців і Промисловців" у Львові з його філіями у краю. Зродився щойно по війні наш купецький та промисловий стан, сьогодні ще вправді слабонький, але з наглядною тенденцією до дальшого розвою та скріплення. Є вже, хоч незначні ще початки фахового шкільництва і фахової преси та кілька бурс для виховання ремісничої і купецької молоді. Все те очевидно тільки зародки, що потребують дальшої пляновоі розбудови. І вони, а не урядництво, закріплять з часом наші позиції по містах.

Урбанізація в Польщі йде вперед. Коли в 1921 р. міське населення в Польщі сягало 24.6% загалу людности, то в 1931 р. було його вже 27.2%. Великих міст на українській етнографічній території в Польщі поза Львовом (1931 р.) з 316 тис. — нема, лише два з населенням понад 50 тис. — Станиславів 60 тис. і Перемишль 51 тис. Міст від 10 до 50 тис. було на цій території: у львівському воєвідстві 11 з населенням разом зі Львовом і Перемишлем 567.8 тис., у станиславівському 7 з населенням разом зі Станиславовом 180.9 тис. у тернопільському 6 з населенням 109.1 тис., у волинському 8 з населенням 193.4 тис., у поліському 4 з населенням 104.5 тис. і в люблинському 4 з населенням 70.5 тис. — разом усіх міст з населенням понад 10 тис. було в 1931 році 43, в яких жило 1,226.200 душ. Одначе всі ті міста не творять більших промислових осередків за винятком Львова і дрогобицького нафтового басейну.

На ці землі зачався в останніх місяцях пляновий наступ польських купців і ремісників з Познанщини, що рекрутуються з надміру місцевих викваліфікованих купців і ремісників, яким важко здобути екзистенцію у Великопольщі. З метою переведення пляновоі еміграції на схід створено в Познані окрему організацію „Звйонзек Польскі", що розвів опіку над охочими до еміграції, досліджуючи передтим їх фахові, моральні та фінансові кваліфікації. Опісля вказує їм місцевости, в яких є запотребування на деякі нові бранжі, подає адреси відповідних місцевих польських організацій чи діячів і старається при їх допомозі охоронити кандидатів перед стратами та розчаруванням.

Уся переселенча акція на схід ведеться етапами, почавши від східних границь Великопольщі, місто за містом. „Звйонзек Польскі" співпрацює не тільки з малими купцями детайлістами і ремісниками, але навязує теж зносини з польськими гуртівниками, промисловцями і фабрикантами у Великопольщі, вказуючи їм на можливости інтересів на сході. У цілому ряді міст і місточок Конгресівки повстало в останніх часах багато торговельних фірм з Познанщини та осіли сотки ремісників. Усі вони не зривають зовсім звязків зі заходом Польщі, дістають звідтам фінансову допомогу у формі корисних для себе кредитів, покриваючи своє запотребування в польських фірмах Великопольщі. Усі вони без виїмки настроєні ворожо до жидів, проти яких у першу чергу спрямована вся ця акція.

Найбільший відсоток серед ремісників поселенців займають різники, пекарі, бляхарі, бо... карі та друкарські складачі, зглядно тільки спеціяльно викфаліфіковані кравці та шевці — отже передовсім бранжі, що досі переважно або й виключно були в жидівських руках. Є і такі міста, де емігранти з Великопольщі отвирають книгарні, ресторани та каварні західного — німецького типу. Між емігрантами є теж і деякий відсоток самостійних та підприємчивих жидів, що закладають передовсім склади волічок, вовни і капелюхів, маґазини моди і фризієрські сальони.

Ця на більші розміри закроєна плянова пенетрація господарського життя на схід від Познанщини дійшла вже до Східної Галичини і має йти й на Холмщину, Волинь та Полісся. Все йде з німецьким пляном та німецькою послідовністю. Зі заходу приходять тут на схід не купці й ремісники німці, як це було колись перед віками, але фахово вишколені на німецьких зразках польські купці та ремісники з Познанщини. Осіли вони вже у цілому ряді східногалицьких міст, напр. у Перемишлі, Золочеві, Тернополі, Дрогобичі, та інших містах, маючи у найближчому пляні — як про це пише польська преса — здобути теж курорти та літнищеві місцевости в Галичині.

Це тільки початок пляновоі еміграції до міст і місточок на українській етнографічній території, що вже в найближчому часі має значно скріпитися, а тоді зміниться і національний, а передовсім господарський вигляд наших міст. Для тутешніх жидів приходить завзятий і дуже небезпечний конкурент, що має намір витиснути їх з їх дотеперішніх господарських позицій. Польське купецтво в першу чергу польське ремісництво, мало кваліфіковане і нераз мало солідне, дістане фаховий, солідний провід без цієї тромтадратії, до якої так дуже привикло тутешне польське громадянство.

Те все скріпить і національне становище поляків по містах на сході та в південному сході у більшій мірі, як це було і є з рільними поселенцями зі заходу, що в господарську структуру села принесли зі собою дуже й дуже мало позитивного та дуже часто позбувалися землі в користь місцевого населення, вертаючи назад на захід. З міськими поселенцями з німецької школи цього не буде і з цим фактом нам прийдеться числитися та відповідно до цього приготовитися. Це буде найближчим черговим завданням передовсім наших купців і ремісників та їхніх станових організацій.

Д-р Степан Бар...

ПРИЯЗНЬ ТА ІНТЕРЕС.

Ще один приклад безоглядного французького егоїзму.

Прага, грудень 1936.

Десь у половині листопада виїхала була з Праги до Парижа окрема делегація під проводом посла Махатого, щоб довела до ревізії чехословацько-французького торговельного договору. Товчком до такої ревізії був для Чехословаччини той факт, що торговельний біланс Чехословаччини з Францією є від часу існування ЧСР аж до нині пасивний на три міліярди кч. Тому Чехословаччина вимагає вирівнання цього білянсу. Але переговори не довели до нічого і вже по кількох днях провідник делеґації вернувся назад до Праги, а чехословацька преса заговорила навіть про те, що договори розбилися і що Чехословаччина буде змушена завести реґляментацію французького імпорту.

На політичну і господарську опінію такий стан справи зробив прикре враження. Чехословаччина цілком справедливо нарікає, що Франція її дискримінує в торговельній політиці, але у Франції на ці нарікання мало звертають уваги. Навпаки, Франція ще часто робила закиди Чехословаччині, що вона вже аж двічі девалювала свою валюту й ні разу не виявила при цьому охоти звільнити чехословацький ринок від охоронних митних та валютарних засобів. Але Франція забувала при цьому на те, що Чехословаччина в порівнанні з Францією є державою куди біднішою та до того ще й її торговля з Францією виказує величезні пасива. Крім цього Чехословаччина є задовжена у Франції. Франція не звертає теж ніякої уваги на те, що така держава, як Чехословаччина не може при нинішніх девізових обмеженнях в середущій і південно-східній Европі сплачувати своїх торговельних міліонових пасивів вільними девізами. Особливо тяжке враження зробила на Прагу невдача париських переговорів про ревізію чехословацько-французького торговельного договору тому, що прийшло до неї саме тепер, себто вже після девалюації французького франка. Чехословацькі політично-господарські круги сподівалися, що після девалюації франка ця ревізія не натрапить вже у Франції на такі перешкоди, як раніше, тим більше, що французька преса з признанням підкреслювала солідну поставу Чехословаччини у валютарній політиці після девалюації франка. Тимчасом вийшло щось зовсім інше: трудноші з боку Франції остали ті самі, а до того ще дозволені контингенти на вивіз з ЧСР до Франції зменшилися майже на 20% у порівнанні з контингентами зперед девалюації.

Теперішне своє становище у своїй торговельній політиці супроти Чехословаччини Франція пояснює головно тим, що — вона вивозить до ЧСР головно сирівці, а довозить товари, які сама виробляє у достаточному числі, а далі й тим, що торговельний біланс Чехословаччини з французькими кольоніями є активний.

Розуміється, що такі арґументи не переконують чехословацької господарської опінії, а політичні круги цілу цю торговельно-політичну проблему переносять у чисто політичну площину, звертаючи увагу на те, що хоч політичні союзи не мусять бути рівночасно і господарськими союзами, то проте торговельні ...

порозуміння можуть легко перенестися і до чисто політичної сфери. „Франція мусить собі ясно здати справу з того, що в нинішніх тяжких часах теж і господарські взаємини є важливою складовою частиною політичних взаємин і цілої політичної концепції. Задовільні господарські взаємини творять конечну основу приятельських взаємин політичних".

Так пишуть на адресу Франції з цього приводу празькі „Народні Лісти".

Коли будуть відновлені переговори між Прагою і Парижем та чим вони скінчаться, себто чи переможе приязнь чи чистий інтерес, годі про це сьогодні знати, однак остання переповіджена історія є ще одним потвердженням відомої старої правди про еґоїзм Франції, який часто переступає межі здорового державницького еґоїзму: бо й своїх власних приятелів Франція уважає часто як пригожий предмет експльоатації.

М.—н.

Насильні заточенці, силоміць розєднані подружжя.

З ТЕРНИСТОГО ШЛЯХУ УКРАЇНСЬКОГО ВЧИТЕЛЬСТВА.

Пок. посол Смуліковський, як людина ліберальних поглядів, належав до тих винятковиx учителів-поляків, що до учителів-українців ставився з деякою толеранцією, що не похваляв масової нагінки на українське вчительство за часів вшехпольської ери Грабського, а навіть час до часу сказав перед компетентною шкільною владою добре слово в обороні покривдженого учителя-українця. Тому українські вчителі ставилися до пок. посла Смуліковського з більшим довірям, як до інших товаришів-поляків, які не мали ні зрозуміння, ні вирозуміння для наболілих справ українського вчительства.

Пок. посол Смуліковський був опісля активним співробітником усіляких шкільних законопроєктів та учительської службової прагматики. Одного разу учителі-українці в розмові з пок. послом Смуліковським, вказуючи на деякі некорисні для вчительства постанови, звернули головно увагу на найстрашнішу в наслідках для вчительства відому постанову: „Для добра школи", яка веде до самоволі і кривд, що не мають нічого спільного з дійсним добром школи. Пок. посол Смуліковський сказав на це отверто:

— Якщо в Польщі не булоб учителів-українців, то для самого польського вчительства створилиб ми ідеально добрі закони і службові прагматики. Тоді і не булоб потрібно фіртки: „для добра школи". А так, через Вас ми мусіли зробити ту фіртку, бо того вимагає „рація стану". Очевидно, якщо вже істнує така постанова, то застосовуємо її не тільки до учителів-українців, але й до невигідних учителів-поляків.

Так то пок. посол Смуліковський у приватній розмові відкрив рубець заслони, якою сповита правдива причина тої нещасної „фіртки" під крилатою фразою „для добра школи", що стільки горя принесла українському вчительству і так болюче далася в знаки цілому українському громадянству — а школі не принесла ніякого добра ані тут, на наших землях, ані там — на засланні...

Під покришкою „для добра школи" переносять від ряду літ українських учителів і вчительок у ближчі і дальші повіти, у ближчі і дальші воєвідства, ба нерідко на другий кінець держави. У багатьох випадках залюбки розділюють подружжі пари, залишаючи одне тут, а друге перекидаючи на десятки та сотні кільометрів на захід, в центральну Польщу чи десь на Кашуби, огірчуючи життя одним і другим. Очевидно така практика є суперечна із законами природи, із вродженим інстинктом жити подружим життям, суперечна з церковними канонами про нерозривність подружих звязків, неоправдана економічно та недоцільна і просто шкідлива з погляду школи і виховання.

До недавна українських заточенців на нових учительських посадах вважали просто зразковими учителями. Це і не диво. Всі вони поправно знають польську мову, літературу і культуру, працюють бездоганно в школі, а навіть — на бажання шкільної влади — беруть звичайно визначну діяльну участь в тамошній суспільній праці: в „спулдзельні", „кулку рольнічім" ,в якійсь „светліци" тощо.

А всеж на одному цьогорічному учительському курсі на области краківської шкільної кураторії — один візитатор Кураторії Краківської Шкільної Округи накинувся саме на тих українських заточенців мокрим рядном. П. візитатор закинув їм, що вони не відповідають вимогам праці на терені тієї кураторії, бо не знають населення, його звичаїв і вимог, тимто і не можуть доцільно виховувати молоді .

Не беремося полемізувати з п. візитатором, ані збивати його закидів, розуміючи, що наші заточенці, хоч і зразкові учителі в школі, то всеж українці, не поляки. Може й дійсно — при найліпшій волі — не так легко їм зживатися з чужим окруженням, може не так легко до шпіку й кости перейнятися ідеольоґією нового окруження, як це зовсім природно приходить справжньому полякові. Одначе, наскільки це можливо чесному українцеві не перекінчикові, то вони дають все по своїм силам. Інакше й не трималиб їх там на вчительських посадах!

Але подивімся й на другий бік медалі. На наші землі прийшли учителі-поляки, які не то не знають нашої історії і нашої культури, але переважно не знають і не розуміють української мови, а життя і змагання українського народу їм — кажучи лагідно — чужі. Доказом того безнастанні конфлікти, яких відгомони читаємо в українській пресі, або довідуємося про них зі судових розправ.

Як можна було це легко передбачити — висліди „праці" тих польських учителів на чужому для них українському терені наскрізь неґативні. Перевірка грамотности новобранців при асентерунках на східних окраїнах Польщі виказала, що 33 прц. абсольвентів народніх шкіл вертаються до цілковитої неграмотности. Отже третина гроша, видана на школи й освіту, пішла на марне. (Поворотний анальфабетизм щоправда трапляється і в центральній та західній Польщі, але в меншому відсотку.)

Не нам встановляти критерій „рації стану"; одначе сумніваємося, чи політика систематичного усування з українських етнографічних земель українських учителів під фіктивною притокою „для добра школи" і настановлювання чужих національно учителів, що не вміють навіть української мови і внаслідок того „виховують" нові леґіони анальфабетів — може лежати в інтересі держави!

Єдиний природний вихід з цієї дуже прикрої і нездорової ситуації є: повернути з заточення українських учителів на українські етнографічні землі, а вчителів-поляків відіслати в їхні рідні сторони, нехай виховують польські діти в їх національній ідеольоґії. Тоді і краківський візитатор не матиме причини робити докорів нашим заточенцям.

Одначе замісць такої природної розвязки цієї пекучої справи — бачимо зовсім іншу тенденцію.

На 2,000 нових учительських етатів обіцяли українцям аж... 100 (5 %) на области Львівської Шкільної Округи. Натомісць — по звісткам польської преси — на саму Волинь прийшло нових 400 учителів... з Познанщини! І ще одно: невідомо, який елемент находиться між новоіменованими вчителями і вчительками-українцями, бо, як кажуть наші інформації, до нині ледви кілька з них зголосилося в члени „Взаїмної Помочі Українського Вчительства". А чейже перший обовязок

ФРЕДЕРІК БУТЕ. 2)

Тіточний брат.

(Докінчення.)

З усього, що сказав він, правдою було тільки те ,що їде на село, до вуйка. Бо зрештою було це звичайне господарство селян, де вуйко і тітка працювали наріллі. І справді: міського комфорту в них не було. Перед входом до хати стояла купа гною, курки видзьобували на обійсті зерна і чути було аж до хати хрюкіт свиней. Недалеко кухні був хлів. Коли приходив ярмарок, тоді до драбинястого вола запрягали худощаву коняку. Вуйко — старий, вузловатий дядько, чалапав у ходаках, сивенька, поморщена тіточка тупцювала коло Сильвестра і тішилася, що він приїхав до них на вакації. Але і він любив тих старенькиx селян, спокійних і здорових і серед них відчував повний контраст — до нервового париського життя.

Поправді не малював він нічого. Багато охотніше він ходив на проходи, або ловити рибу. Сильвестер знову находив приємність у тому, що йому так подобалось іще за молодих літ — ходив радо до ресторанчику на шкляночку вина з давніми місцевими знайомими.

Так минав липень і серпень. Жільберта дістала від Сильвестра багато листів. Ці листи зробили на ній враження. При кінці місяця Беріси запропонували Жільберті подорож автом. Нараз пані Беріса піддала думку:

— О, при цій нагоді ми моглиб відвідати теж нашого приятеля, Сильвестра.

Жільберта радо згодилась. Як приємно це буде відвідати його в його замку. Який він буде щасливий тою, коли її побачить!

Одного гарячого дня вертався Сильвестер знад ріки, де він віднайшов дуже вигідне місце для ловлі риб. По дорозі рішив він заглянути на хвилину до ресторанчику, щоб прохолодитись шкляночкою вина. Випив вино, набив свою люльку і почув на дорозі авто. Крізь забруджене вікно ресторанчику виблискувало гарне нове авто. Напереді сидів поруч шофера якийсь поважний панок, ззаду дві дами.

Сильвестра аж заморозило: він пізнав Берісів і Жільберту. Він зрозумів відразу, що вони приїхали до нього в гості. Гарна ситуація! Пригадав собі опис свого „замку" із великим парком, вежами і ставком! Приїхали подивитись на його вуйка-шляхтича, на його поетичний спосіб життя, послухати його музики, оглянути його коні... Куди втікати? Як сховатись?... Вони пічнуть шукати замку і побачать усе на власні очі... його також.

Він поглянув мимохіть у старе дзеркало, що висіло на стіні. Його обличчя було зовсім загоріле від сонця, борода за два місяці заросла страшно — ах, якаж це вигода обходитись щодня без бритви. З його кудлатої голови звисало на всі боки волосся, зпоза брудної подертої сорочки видко було голі груди, а на собі мав він забруднену, всю у латках блюзу і робітничі блакитні штани.

У такій старшній хвилині прийшла йому до голови думка: що саме такий зверхній вигляд зможе його врятувати. Хтож міг би його в такому стані пізнати? Він стягнув своє волосся низько на чоло, зсунув шапку набакир, вложив люльку в губу, руки засадив глибоко в кишені і похитуючись на боки вийшов на двір. Авто зупинилось.

— Кого панство шукають? — спитав він мужицьким тоном.

— Де є замок пана Сильвестра Арно?

Він показав рукою на гору, де справді видко було замок:

— Онтам... Але в замку нема нікого. Пани через жалобу виїхали.

— Чи це справді замок пана Арно? — випитувався Беріс.

— Можете мені вірити. Я тіточний брат пана Арно і разом із своєю жінкою сторожимо тепер там.

Беріс звернувся до дам:

— Коли так, то мусимо завертати.

І завернули.

Пані Беріс сказала задумана:

— Чи ви не помітили, як той парубок дуже нагадує Сильвестра Арно?

— Це булоб дивне! Тіточні брати рідко є подібні один до одного — відповів її чоловік.

— Чому ні? — заперечила його жінка. Скажи, Жільберто, чи він не був подібний?

Жільберта відповіла щойно по хвилині вагання:

— Дуже можливе.., якась далека подібність є. А всеж є велика різниця між ними. Якби так Сильвестер Арно...

І не мала відваги докінчити. Вона хотіла сказати те, що думала собі тепер:

— Якби так Сильвестер Арно із своєю елеґантністю, добрими манерами, талантом та інтеліґенцією не був такий штивний, такий солодкаво чемний! Якби він виглядав так здорово і так природно, як отой селюх розхрістаний, хоч би і з брудними руками, о, тоді він мені подобався би..., тоді я моглаб його любити... Так! якби так в одному мужчині можна було поєднати два такі типи!

А Сильвестер виходив із ресторанчику ввесь щасливий:

Ах! Яке щастя, що вона мене в такому вигляді не пізнала!

Перекл. в. г.

учителя-українця є: належати до своєї станової організації В. П. У. В.!

Це одна справа, а друга неменше важна: приділення розділених подруж до одної школи. Ця справа набрала актуальности внаслідок страшної самогубної смерти розділеного подружжя учителів-поляків Станіслава й Ірини Віялів, які воліли смерть, ніж ростання. Внаслідок цієї голосної трагедії видало Міністерство Освіти розпорядок, що кураторії шкільних округ і шкільні інспекторати мають призначувати учительські посади так, щоб не розділювати подруж.

Блиснула надія на злуку тих подруж українських учителів, що роками караються неповинно розлучені на сотні миль. Одначе надходять тривожні вісти, як то викривляють на практиці і цей гуманний міністеріяльний розпорядок. З деяких шкільних округ надходять вістки, що розділені учительські подружжя можуть щоправда получитися, одначе тільки в новому місці осідку одного з подругів. Реально справа представляється так: коли якесь учительське подружжя працювало нпр. на области Львівської Шкільної Округи, а опісля чоловіка перенесли в Келецьке, то чоловік не може вже вернутись до Львівської Шкільної Округи, тільки жінка мусить вносити подання, щоб і її перенесли в Келецьке. Поворот учителів чи учительок-українців з заслання на область Львівської Шкільної Округи вважають компетентні місцеві шкільні чинники за безвиглядний. Таким чином навіть найбільш людяний міністеріяльний розпорядок про злуку подруж, — коли його застосовують до українських учителів набирає гостро політичного протиукраїнського вістря.

Можливо, що місцеві, шкільні інспектори та візитатори інтерпретують це так „на свою руку". На всякий спосіб це для українського вчительства й українського народу нова велика загроза. Це хитрий плян — що так скажемо — „безкровно", ба навіть „на власне бажання" позбутися з українських етнографічних земель і тих останніх нечисленних недобитків, яких не було вже и кої, навіть уявної притоки — рушити з місця. Шо це не діється в інтересі навіть польської школи — найкращий доказ — становище краківського шкільного візитатора до наших вчителів-заточенців.

Чи це має бути дальший новий доказ своєрідної „нормалізації" польсько-українських відносин?

Не зважаючи на такі чи інші інтерпретації міністеріяльного розпорядку з чиєнебудь сторони у справі злуки учительських подруж — наші учителі заточенці повинні негайно вносити прохання за злукою подруж і за поворотом на область тієї шкільної округи, з якої їх перенесено, а не навпаки та повідомляти про це також Українську Парляментарну Репрезентацію і Взаїмну Поміч Українського Вчительства.

В цій акції найдуть наші учителі-заточенці однодушну підтримку всього українського загалу, бож це не тільки їх особиста, але й преважна наша загально-національна справа.

І. Г.

По смерти Василя Стефаника.

До Т-ва Письменників і Журналістів ім. Ів. Франка у Львові прислали дальше вислови співчуття з приводу смерти Василя Стефаника: Союз Українських Професійних Музик у Львові, Краєвий Молочарський Союз „Маслосоюз", письменник Улас Самчук з Праги.

—o—

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Совітським торговельним представником у Льондоні заіменували Богомолова.

Бразілійський міністр війни подався до димісії; це не введе ніяких дальших змін в уряді.

Греція отвирає в Адіс Абебі генеральний консулят.

Французькі огородники з околиць Парижа проголосили страйк; на ринку появилася ледви 1/10 нормальної подажі ярин.

Кубайський уряд приняв нову конституцію, яка вводить 8-годинний день праці, обезпеку на старість і т. д.

Рада Ліги Націй розглядає турецько-французький спір за санджак Александрети. Турецький представник доказував, що франц. мандат не розтягається на Александрету, яку Ліга Націй повинна взяти під власну адміністрацію та обсадити міжнародньою жандармерією.

Австрійська пресова агенція взиває населення виявити такт супроти б. короля Едварда, який тепер перебуває у замку Ротшільда під Віднем. Замок окружений поліцією та жандармерією.

В 300-ліття смерти Рутського.

Цикль викладів для духовенства.

Як „Діло" вже повідомляло, Богословське Наукове Товариство при участи наших черночих Чинів започаткувало у 300-ліття смерти великого подвижника Унії, митрополита Йосифа Велямина Рутського, цикль викладів для духовенства, які відбуватимуться в днях 22.—25. ц. м. в авлі Богословської Академії у Львові при вул. Коперника 36. Перед отворенням зїзду відбудеться 22. грудня в год. 9.30 архиерейська Служба Божа в церкві св. Юра при участи хору питомців. Відтак 23. грудня в год. 10. у митрополичій палаті виголосить слово до учасників зїзду Митрополит Андрей. Після того в год. 11.15 в авлі Академії, Коперника 36, привіти і далі інавгураційний виклад о. д-ра Йосифа Сліпого на тему: Погляд на зъединені Церкви і догматичні ріжниці з незъединеними. Окремих запрошень для священників не висилають.

Зміна в управі „Нар. Дому" у Львові.

Довідуємося, що інж. Евген Храпливий зложив мандат члена Тимчасового Виділу „Народнього Дому". У склад Тимчасового Виділу, яксго головою і надалі є радн. інж. Юліян Мудрак, увійде на це місце дотеперішній заступник пос. Володимир Целевич.

Проти вивласнення українського народу.

Промова сен. О. Луцького, виголошена 14. ц. м. підчас ґенеральної дискусії в сенаті.

В понеділок ішла в сенаті цілий день дискусія над експозе уряду, яке виголосили в соймі прем. Славой-Складковський і мін. Квятковський. Дискусію сенату відкрив марш. Пристор. Опісля обширну промову виголосив проф. Маковський про відповідальність громадян за долю держави, про власну традицію імперіялізму Польщі та висловив домагання, щоб законодавство піднести на найвищий рівень. Сен. Розстворовський заатакував уряд за те, що переступив межі повновластей при виданні важливих законів у формі декретів. Таку поведінку уряду назвав легковаженням законодатних палат. Сен. Слівінський спинився над поширенням комунізму і зростом націоналізму в Польщі. Домагався рішучої заяви від уряду у справі Данціґу і приспішення зброєнь, бо живемо в атмосфері, яка нагадує 1914 р. Сен. Еверт говорив про завдання уряду при перевихованні польського народу. Сен. Флешарова торкнулася таких справ, як свобода совісти і думки та свобідного їх виявлення, виступаючи проти надмірного встрявання римо-католицького духовенства до політичних справ. Сен. Серожинський радів признанням стипендій для 1.000 найздібніших селянських дітей на науку в середній школі. Сен. Зберський виступив проти протиставлення поняття держави народові, бо воно не має ніякого політичного значіння тому, що національні меншини признають польську державу. Жидів треба позбутися. Сен. Вежбіцький виступив проти дотеперішньої форми виборів на селі, внаслідок чого населення не цікавиться ні територіяльною ні хліборобською управою. Сен. Гасбах, представник німців у Польщі, домагався зміни закону у справі євангелицької церкви. Сен. Трокенгайм і Шор гостро осудили протижидівську акцію в Польщі, зокрема у високих школах.

Після того сен. **О. Луцький** зясував становище українців. Згадав, що Українська Парляментарна Репрезентація звернулася до уряду з запевненням узгіднити інтерес та гідність українського народу з інтересом і гідністю польського народу. Свого часу зложено теж заяву, що для українського народу потрібна сильна Польща, якщо в її межах могтиме жити український нарід, спокійний за свою будуччину. З цією метою УПР висунула мінімальну програму, яка мала створити основи до дальшої позитивної праці. Найважнішими домаганнями були: Покінчити з фікційною назвою українського народу і штучним діленням на русинів та українців; ревіндикувати наш стан посідання у народніх школах; привернути нам хочби одну українську середню школи і бодай одну катедру української мови у львівському університеті. Далі ми домагалися, щоб нам запевнили спокійну працю в наших організаціях та установах та припинити кольонізацію українського села. Ми узгіднили з урядом, — говорив сен. Луцький — що найважнішою пробою, яка свідчитиме про зміну положення, будуть вибори до сойму і згідно з цим порозумінням ми кинули гасло голосувати на спільну польсько-українську листу. Кожний, хто знає дійсність на наших теренах зрозуміє, що не можна було кинути менше популярного гасла. Одначе українське громадянство є таке здисципліноване, що пішло за цим гаслом.

В нововибранім соймі УПР заявилася за повновластями для уряду. По багатьох роках УПР вперше голосувала за буджетом. Тепер збірка на Ф. О. Н. йде лише тому, що ми явні і відповідальні провідники заявилися за нею. На наших теренах є більший спокій, ніж у корінній Польщі. Минув рік. Дійшло до відпруження у громадянстві і навіть поліція зорієнтувалася, що не все, що українське, є протидержавне. Але це тривало коротко. Проти нас висунули знову низку закидів. Ми заявили, що ніколи не жадаємо нічого від Польщі, що не згоджувалось би з польською державною рацією. Вмовляють у нас, що ведемо угодову політику на домагання Німеччини. Це нас ображує. Заявляємо, що ми не є і не будемо знаряддям нікого. Ми є зрілим народом і лише інтерес та гідність українського народу є нашим імперативом. **Будемо голосувати за буджетом міністерства закордонних і військових справ**, а до інших буджетів поставимося річево. Зате **будемо голосувати проти буджету міністерства хліборобства**, якщо це міністерство буде змагати до вивласнення нас з нашої землі, на якій живемо з діда прадіда та яка є єдиним нашим дорібком.

З черги промовляло ще кількох сенаторів, між ними сен. Петражицький, який торкнувся ще протижидівських виступів у високих школах. Вкінці зголосився до слова прем. Славой-Складковський і полемізував зі закидом сен. Розстворовського, будьто би уряд переступив межі повновластей.

Уряд з Бурґосу не годиться на посередництво.

Як повідомляє радіоклюб з Тенеріфи, **уряд з Бурґосу хоче відкинути англьо-французьку пропозицію посередництва.**

Такий крок не може нікого дивувати. Політичні кола Бурґосу від початку не крилися з резервою до англьо-французької ініціятиви, тепер „Джіорнале д' Італія" ширше умотивував той скептицизм.

Ті пропозиції — мовляв — **сильно припізнені**, мали би лише становити своєрідне алібі для французького людового фронту.

Пропозиція могла би дати позитивні висліди хіба, якщо зорґанізувати би відповідну **контролю, та це вимагалоб дуже великої воєнної фльоти і чималих видатків**. Проти посередництва і плебісциту висуває італ. щоденник такі аргументи: 1) Посередництво неможливе, коли сторони є стільки неоднородні: національна Еспанія має проти себе червоний Інтернаціонал; 2) Від червоних годі очікувати якоїнебудь льояльности; 3) Плебісцит міг би відбутися хіба під охороною сильної міжнародньої армії, щонайменше 95-тисячної.

На думку „Джіорнале д' Італія" плебісцит в Еспанії вже відбувся: велика більшість еспанців висловилася тільки за ген. Франком.

Німеччина й Італія вже відповіли на англьо-французький проект посередництва: вони ставляться до нього позитивно, але не вірять в успіх. Не зважаючи на те, у Льондоні не тратять надії, що може удасться довести посередництво до кінця.

ПРАВНИЧА СТОРІНКА.

Мова листування священників з адміністраційною владою.

На актуальну тему вживання української мови у листуванні українських душпастирів з адміністраційною владою дістали ми від сенатора Володимира Децикевича ось такі уваги:

В останніх часах реєстровано на сторінках „Діла“ деякі випадки покарання міською управою українських душпастирів Львова за те, що в листуванні з міською управою в метрикальних справах, зокрема при складанні приписаних чвертьрічних статистичних виказів про випадки вінчання, уродин і смерти, вживали не державної, але української мови. Тому, що справа має принципіяльне значіння і до цієї пори, оскільки мені відомо, не була ще якслід насвітлена на основі урядових текстів, уважаю доцільним подати до загального відома правні мотиви, що лягли в основу поведінки державних і самоврядних орґанів адміністраційної влади супроти українських священиків.

Справу вирішив принципіяльно Найвищий Адміністраційний Трибунал у Варшаві присудом з 28. VI. 1934 року ч. 8182/31. Присуд був виданий на жалобу українського душпастиря, що предложив повітовому старості статистичний виказ в українській мові і за це був покараний грошевою карою „для приневолення“. Трибунал відкинув жалобу і признав наложення грошевої кари законно оправданим.

Мотиви згаданого присуду складаються з двох частин. У першій частині Трибунал висвітлює правний характер відношення католицьких душпастирів до орґанів адміністраційної влади взагалі, а друга частина торкається вже зокрема українських душпастирів і питання мови. Найвищий Адміністраційний Трибунал покликується у першій частині присуду на патент австрійського цісаря з 20. лютого 1784 р. та на пізніші декрети австрійської влади, що ними ведення метрикальних книг як чинність державної адміністрації було доручене душпастирям під наглядом орґанів адміністраційної влади. З огляду на ті постанови, що далі обовязують, треба признати, що католицькі душпастирі, ведучи метрикальні книги, не виступають супроти загальної адміністрації як орґани автономічної католицької церкви та є супроти державної адміністрації у подібному відношенні, як державні службовики до зверхньої влади, що видає своїм службовикам вказівки і прикази, до яких вони обовязані пристосуватися.

На цьому місці мушу підкреслити, що отся теза варшавського адміністраційного трибуналу цілком згідна зі становищем, що його займала в цій справі бувша австрійська центральна влада, зокрема з рішенням бувшого австрійського Адміністраційного Трибуналу у Відні з 29. квітня 1904 р. У цьому рішенні, що — подібно як присуд Варшавського Адміністраційного Трибуналу — спиралось на цісарський патент з 20. лютого 1784 р., було постановлене правило, що політична державна влада у справах ведення метрикальних книг є зверхною владою католицьких душпастирів та що католицькі душпастирі обовязані виконувати всі вказівки і доручення політичної влади в тих справах. Якби душпастир не приноровився до приказу політичної влади в метрикальній справі, може політична влада видати відповідне зарядження з метою приневолити душпастиря до виконання приказу.

Зі сказаного видно, що правний стан, що обовязував у метрикальних справах за часів бувшої Австрії, в Польщі не змінився, не змінилась теж інтерпретація обовязуючих правних приписів. А конкордат, що його заключила Польща з Апостольською Столицею, як виразно підкреслює Найвищий Адміністраційний Трибунал у згаданому присуді, також не спричинив ніякої зміни правного стану тому, що в конкордаті нема про це ніякої постанови.

З представленого відношення католицьких душпастирів до надзірних орґанів влади загальної адміністрації доходить Найвищий Адміністраційний Трибунал далі до висновку під оглядом мови, у якій повинна бути ведена переписка тих орґанів державної адміністрації. Рішальне значіння має тут мовний закон з 31. липня 1924 р., зокрема постанова ст. 1. того закону, що державною мовою є польська мова і що в цій мові урядують усі урядовці та самоврядні адміністраційні власти як у внутрішній, так і в зовнішній службі. Як вимок від того загального правила подає мовний закон у ст. 2. постанову, що громадяни української (в тексті „руської“) народности можуть подання та устні заяви вносити в матірній мові. Та цього вимку не можна приноровити до душпастирів тому, що душпастирі в урядовому листуванні з орґанами адміністраційної влади не складають подань ні заяв, але предкладають зверхній владі звіти. Тому Найвищий Адміністраційний Трибунал признає, що органи влади загальної адміністрації, на основі згаданих законних постанов, у даному випадку мали право домагатись від душпастиря предложення статистичного виказу в державній мові.

Дальше, практично найважніше питання йде в цьому напрямі, які права прислуговують властям загальної адміністрації у випадку, коли душпастир не приноровиться до обовязуючих доручень влади. Тут мушу ствердити, що під цим оглядом істнує непорозуміння, викликане деякими присудами Найвищого Суду, що також мав нагоду рішати про жалоби українських священиків і признав наложення грошевої кари на душпастирів за вживання української мови в листуванні неправним. Справа вимагає обширнішого пояснення.

Мабуть тільки спеціялістам відомо, що адміністраційне право знає два роди грошевої кари: грошеву кару як репресію проти нарушення адміністраційних приписів, і грошеву кару „для приневолення“, як екзекуційний засіб. Правні постанови про грошеву кару як репресію за нарушення постанов містяться у декреті Президента Річипосполитої з 22. III. 1928 р. (поз. 365 Д. З.) про карно-адміністраційну процедуру. На основі тих постанов особа, що її адміністраційна влада покарала будь грошевою карою, будь арештом, може у речинці 7 днів домагатись від адміністраційної влади, щоб вона спрямувала справу на судову дорогу. До вирішення справи в такому випадку покликаний Окружний Суд, а шляхом касаційної жалоби може справу розглянути також Найвищий Суд. Вищі адміністраційні власти не мають у цих справах жадної компетенції. Навпаки, якщо йде про грошеву кару „для приневолення“, то вона передбачена як виконавчий засіб у декреті Президента Річипосполитої з 22. III. 1928 р. (поз. 342. Д. З.) про примусову процедуру в адміністрації. Наложення грошевої кари є одним із засобів адміністраційної екзекуції, дальші ступні екзекуції — це екзекуція на майні, заступниче виконання і безпосереднє приноровлення. Про відклики проти постанов адміністраційних властей в екзекуційних справах рішає остаточно воєвода, компетенція судів тут виключена. Отже непорозуміння, про яке я вище згадав, виринуло з того, що адміністраційна влада приноровила до душпастиря грошеву кару на основі декрету Президента Річипосполитої про карно-адміністраційну процедуру та що справа перейшла опісля на судову дорогу. Ясна річ, що Найвищий Суд наложену на цій основі грошеву кару мусів признати неправною. Але присуди Найвищого Суду не можуть торкатися грошевої кари „для приневолення“, про яку рішають виключно адміністраційні власти, на випадок жалоби —Найвищий Адміністраційний Трибунал.

Ці два роди грошевої кари розріжнює теж згаданий присуд Найвищого Адміністраційного Трибуналу з 28. VI. 1934 р. Ось мотивація тої частини присуду.

Трибунал признає як безспірне, що душпастирі не підлягають дисциплінарним приписам, виданим для державних службовиків у розумінні закону про цивільно-правну службу з 17. II. 1922. р. Також безспірне є далі, що душпастирів не можна карати на основі декрету През. Річипосп. з 22. березня 1928. р. (поз. 365 Д. З.) про карно-адміністраційну процедуру тому, що ні мовний закон з 31. VII. 1924. р., ні розпорядок з 1. II. 1927. р. про статистику природного руху населення не містять у собі карної санкції. Одначе з другого боку нема сумніву, що душпастир обовязаний бодай нарівні зі всіми громадянами держави приноровитись до приказів і доручень адміністраційних властей, виданих для виконання істнуючих законів та розпорядків. Тому не можна адміністраційним властям відмовити права приноровити до душпастирів примусових засобів, що обовязують на основі законів і бувають приноровлювані до інших державних громадян. Зокрема не можна відмовити адміністраційній владі права приневолити душпастиря, що був обовязаний предложити статистичний виказ у державній мові та цього доручення не виконав, до його виконання на основі декрету Презид. Річипоспол. з 22. березня 1928.р. (поз. 342 Д.З.) через наложення на душпастиря грошевої кари, передбаченої у згаданому декреті, як найлагіднішого екзекуційного засобу.

Отже у присуді з 28. VI. 1934. р. Н. А. Трибунал висловив правний погляд, що українські душпастирі обовязані в метрикальних справах переписуватися з адміністраційними властями в державній мові та що адміністраційні власти можуть приневолити неслухняних до виконання цих обовязків передбаченими в законі екзекуційними засобами, зокрема наложенням грошевої кари для „приневолення“. Мотивація присуду спирається на істнуючій законній постанові, тому нема виглядів, щоб — як довго ті закони обовязують — Трибунал відступив від свого погляду та видав у майбутності інший присуд, корисний для прав української мови. На всякий випадок слід взяти під увагу, що адміністраційні власти вважають цей присуд як норму, на що вказує факт, що львівський воєвідський уряд оповістив цей присуд у Воєвідському Деннику (ч. 23., поз. 134 з 31. жовтня 1934. р.). На основі присуду Трибуналу львівська міська управа вислала до всіх гр.-кат. парохіяльних урядів у Львові обіжник з 12. жовтня 1935. р., де пригадала цим урядам законні постанови та завізвала їх придержуватися цих приписів під загрозою приноровлення екзекуційних засобів по думці §§ 45—48 декрету През. Річипосп. з 28. березня 1928. р. (поз. 342 Д. З.). Чотири українські душпастирі не послухали приказу, тому міська управа наложила на них грошеві кари по 100 золотих. Проти покарання душпастирі внесли відклики до воєводи, та рішеннями воєводи з 6. березня з 2., 24., і 28. липня ц. р. ці відклики відкинено. Між покараними нема душпастирів парохіяльного уряду при Архикатедральному Храмі св. Юра тому, що цей уряд, як виходить з поданих мені інформацій дотичного виділу міської управи, приноровився до рішень властей і переписується з міською управою в метрикальних справах у державній мові. — Отже нема покищо іншої ради, лише та, щоб наші священики, які виявили так багато доброї волі і самопосвяти в обороні прав рідної мови, пішли слідами святоюрської парохії та не витрачували безпотрібно енергії на справу, що в теперішніх умовинах цілком безнадійна.

КОЛИ МОЖНА ЗНИЩИТИ ВІДПИСИ ПРОТЕСТІВ ВЕКСЛІВ І ЧЕКІВ?

Міністерство справедливости видало такий розпорядок з 19. XI. ц. р. (Д. З. ч. 90 поз. 625) до ст. 94 векслевого закону і 77 чекового закону. Згідно з цим розпорядком відписи протестів векслів і чеків та виписи векслів і чеків можна знищити по 4-ох роках від кінця року, в якому зладжено протест. Такі відписи можна спалити у приєутности делегата нотаря, який веде архів або начальника поштового уряду або можна теж їх продати до перерібки на папір. Про віддання до знищення слід зазначити у книзі протестів; якщо такої книги нема, слід списати протокол про знищення.

СТОРІНКА БЕЗ ПОЛІТИКИ.

Найбільший грач із „щастям".

Цими днями померла у Ню-Йорку людина своєрідної слави — найбільший „фальшшпіллер" чи пак „шулер", попросту по нашому: ошуканець у грі в карти. Звався він Гаррі Вебстер і слава його (хоч і погана) обійшла неодну частину нашої землі. Він дожив до 71 р. життя і в останніх роках уже жив з гарного капіталу придбаного зручними пальцями: залишив міліон долярів і гарний дім з яхтом.

З походження англієць, скінчив університет в Оксфорді і пішов на кольоніяльну службу. У 1896 р. як вислужений кольоніяльний урядовець познайомився з якимсь голяндським плянтатором Рооде і від тоді почалась його нова карієра. Рооде — агент, шпигун і грач затягнув його до одного нічного клюбу в Сінгапур, де збирались міліонери і умовився з ним, як вони на спілку гратимуть покера. Вебстер циганив зовсім новою методою Роодого і тоді вони обидва виграли у покера 2 міліони 567 тисяч голяндських гульденів від 17 грачів.

1 міліон за „систему".

Вебстер побачивши, як легко можна заробляти, запалився до карт. Він виїхав до Гонгконгу, Макао і Батавії, де заробив знову міліон. За ці гроші відкупив він Роодого новий спосіб фальшивої гри і взяв від нього слово, що Рооде ніколи не буде більше грати. Вебстер мав у своїй душі якісь дивні відрухи джентельмена і хотів, щоб Рооде закінчив чесно життя, коли він сам не може чесно жити ані не хоче з ним підтримувати звязки.

Коли багато літ пізніше Рооде знову збіднів не через карти, Вебстер післав йому із вдячности за його „систему" гри ще пів міліона долярів.

Ошуканець і джентельмен.

Система життя Вебстера була інша. Він поводився як джентельмен, знав 11 мов і шукав доступу до найкращих клюбів. Обїздив більші міста Індії і в Бомбаю як багач, вернувся до Европи. Тут йому не щастило. У Константинополі ледви втік перед вязницею, а в Букарешті, де бачили вже неодного шулера, таки пересидів повний рік у „холодній".

Раєм для Вебстера була Росія. У Петербурзі від князів та інших дурних аристократів виманив міліон рублів. З якимсь графом Єреміним виграв раз не тільки 300 тисяч рублів, але ввесь його хутір, палату та всі коні. Накінець, щоб відбитись граф поставив як ставку власну жінку без огляду на протести Вебстера. Коли графиня звилась на другий день у нього в готелі як „програна", Вебстер запропонував їй реваншову партію. Уміючи грати фальшиво Вебстер дав їй нагоду відогратись; графиня вернулась до дому не тільки з усіма програними грішми свого чоловіка і цілим майном, а ще з новим капіталом 200.000 рублів і брилянтовим нашийником. Слава Вебстера пішла від цього інциденту широко серед російської аристократії. Кілька місяців пізніше він відбив собі на інших своє джентельменство.

Коли совість прокинеться...

У Спол. Державах, куди Вебстер вернувся, не мав він спокійного життя. Поліція стежила за ним скрізь. Зате в Мексику міг циганити в карти досхочу. Раз закинули йому, що він ошукує. Тоді у клюбі прокинулась у ньому на мент совість джентельмена і він зажадав суддів, щоб стежили за його грою. Мексиканець, який закинув йому нечесну гру не хотів приняти його поєдинку. Зате Вебстер згодився грати на життя або смерть: хто програє, мусить застрілитися. Посередники мішали за нього карти і роздавали; він давав тільки вказівки. І той єдиний раз, коли він грав зовсім чесно, теж виграв. Мексиканець застрілився.

Востаннє грав Вебстер у 1926 р. у Буенос Айрес з міліонером Бесоном і від нього виграв чверть міліона дол. Пізніше грав дуже рідко, щоб не зрадити своєї системи; казав, що надто штивні постарілі пальці не дозволяють йому грати свобідно. На кілька літ перед смертю пропонувала йому якась американська ґазета списати свої спомини за величезний гонорар, але поліція не дозволила принципіяльно на такі статті. Вебстер узяв до гробу таємницю свого майна. Майно записав на шпиталь і дитячий захист, щоб гроші добуті нечесним способом допомогли іншим лекше жити.

Смерть за насилля у наркозі.

Загально відома річ, що жінки бувають незвичайно послідовні і завзяті, коли йде про пімсту за кривду своєї дитини. Перед кількома днями трапилася у Парижі подія, яка найкраще підтримує ці висновки.

На рю Вожірар у мешканні вірменського лікаря-дентиста Себраке Сасуна відбулась крівава драма. Сасуні розвівся перед кількома роками зі своєю жінкою і жив від цієї пори майже самітно, прийнявши до мешкання тільки свого брата. Ворогів не мав, якщо не вчисляти туди рідні б. жінки, яка не могла йому дарувати розводу.

Перед чотирома днями вернувся брат дентиста Армен у ночі домів і счудований побачив у кімнаті брата світло. Коли відчинив двері, відскочив із жаху. На долівці в калюжі крови лежав дентист убитий пятьома вистрілами. В руках держав ще телефонічну слухавку. Мабуть в останній хвилині намагався заалярмувати поліцію. Біля трупа лежав покинений револьвер з останньою кулею.

Поліція почала негайно слідство. Дентист був мужчиною сильної будови і тільки тому, що впав поцілений першою кулею, не оборонився перед убивником. В кімнаті не було ніяких слідів боротьби.

Поліція стояла перед загадкою. Які мотиви кермували вбивником: грабіж чи пімста?

Виявилось, що останній здогад був правдивий, бо коли поліція переслухувала свідків та якогось підозрілого чоловіка в кашкеті і білім шалику довкола шиї, який допитувався за дентистом у год. 8 вечором, до кімнати ввійшла якась жінка.

— Це я — заявила — убила дентиста Сасуна. Можете мене арештувати.

Невідому жінку вилеґітимували. Була це пані Сарафіян, також вірменка, яка жила з чоловіком і 19-літною донькою на рю де Пті Парк під ч. 20.

— Я вбила дентиста з пімсти — сказала. — Він знасилував мою доньку.

Її арештували. В дальшім слідстві зізнала вона, що дентист, який лікував цілу її рідню знасилував доньку, приспавши її передтим якимсь наркотиком.

— У нашому краю честь жінки вища всього! — заявила пані Сарафіян — уявіть собі наше горе і нашу розпуку, коли донька оповіла, що з нею трапилось та, коли призналась, що вона вагітна. Муж хотів покінчити самовбивством донька хотіла вбити падлюку... Щоби не допустити до такої розвязки, я взяла пімсту на себе...

Після слідства арештовану відставили до вязниці петіт Рокет. Її долею цікавиться цілий Париж.

САМОВБИВСТВО МІЛІОНЕРКИ.

В Гонконгу наложила на себе руку Мавд Кернрік, яку вважали одною з найбагатших жінок Америки. По чоловіці залишився їй величезний маєток. Мавд Кернрік почала тратити його у жахливім темпі. Перед своїм виїздом довкола світа в минулому році заявила вона журналістам: В мене залишились гроші, яких 5—6 міліонів... Я зовсім розгублена... Коли не стане грошей, кинусь до моря...

Її трупа виловили з пристані в Гонконгу. Імовірно грошей не стало і вона виконала свою погрозу.

ХОРА З УЯВИ.

У Відні кинулась із вікна свого помешкання на другім поверсі 60-літна багата жінка. Її перевезли негайно до клініки. Там заявила вона, що причиною її самогубства була недуга-рак. — Я не хотіла поволи вмирати — сказала нещаслива жінка лікареві. Самовбивниця прочитала кілька днів перед самовбивством медичну книжку і начиталась багато про недугу рака. Після прочитання вона заобсервувала в себе всі признаки цієї жахливої недуги і тому кинулась із вікна. Лікарі, які оглянули нещасливу вбивницю заявили, що в неї нема найменшого сліду рака.

ВПЛИВ ДІТЕЙ НА РОЗВОДИ.

Репортер „Шікаґо Таймс" відвідав недавно по черзі шістьох суддів найвищого таможнього суду і кожному з них поставив таке питання: „Чи більша скількість дітей має вплив на скількість розводів і в якій мірі?" Відповіді американських суддів були такі: „При більшій скількости дітей зменшуються розводові можливости"... „Нічого не стабілізує так подружжя, як кілька дітей"... „Слід дораджувати кожній молодій парі, щоб мала діти"... „Діти це цемент, що сціплює подружжя". „Велика родина і більша скількість дітей стримує батька і маму та боронить їх перед охотою розвестися. Кожна дитина — це немов асекурація перед розводом"...

МАШИНА, ЩО ПІЗНАЄ ФАЛЬШИВІ МОНЕТИ.

Перед кількома тижнями зголосив до патентового уряду в Сідней інж. Літль незвичайно оригінальний винахід. Винайшов він машину яка розпізнає фальшиві гроші. Робить це вона дуже скоро, так, що в 9 хвилинах може вона не менше як тисячу монет розпізнати. Винахід був такий блискучий, що нову машину купила негайно головна каса найбільшого сіднейського банку. Машину обслуговує електрична струя, яка у швидкому темпі прирівнює монети до окремої правдивої монети в машині і фальшиві відкидає. Цілий апарат працює так прецизно, що він відкидає одно-шилінґові монети, які перед кількома роками в Китаю викарбували і пустили в Австралії в обіг, бо складник срібла був 4 процент більший як приписано.

ДИВОГЛЯДИ.

11.000 ФРАНКІВ ЗА ОДИН ГРІБ.

На паризькім цвинтарі Пер Ляшес дуже мало місця на гроби, так, що ціни на місце підскочили сильно в гору і мабуть ще більше підскочуть. Не вчислюючи коштів похорону і гребання, сам гріб коштує тепер на тім цвинтарі 11.000 фр. Все ж на місця ляшеського цвинтаря є дуже великий попит, бо людей зовсім не відстрашують високі ціни. Виходить таке, що сьогодні замало мати гроші, щоб жити, але також добрі гроші треба мати, щоб умерти.

— Любов власного народу засвідчимо найкраще висилкою „Дару Просвіті" в місяці грудні.

Польська Державна Клясова Льотерія.

Вже небаром, бо за 11 літ припадає ювілей двохсотліття льотерійної гри в краю; саме перші вісти про неї сягають 1748 року, коли улаштовано льотерію, щоб цим шляхом роздобути фонди на будову шпиталя. З оглядом на успіх цієї імпрези зачали частіше улаштовувати льотерію, щоб підпомагати різні почини добродійного характеру. Всеж загалися надати їм постійний характер, беручи під увагу газардову прикмету, що очевидно йде вparі з кожною грою.

Одначе вкінці переміг погляд, що льотерія над якою держава має нагляд, становить радше забезпеку перед гоном до газарду, зберігаючи громадян перед визиском, який вели в широкій скалі всякі ошуканці, що видурювали гроші. Держава спрямувала ретельні зиски з гри до публичних кас замісць до кишені шулерів. Отже у 1808 році рішила надати льотерії постійний характер.

Організація цієї установи переходила різні шляхи, щоб вкінці прибрати певні форми, які перебули майже без змін під назвою „Клясична Льотерія Польського Королівства" до 1915 р., себто до хвилини виходу з Варшави московських наїздників. При цій нагоді треба завважати, що тодішня назва льотерія „клясична" — була звичайно мовною ошибкою; складаючись з кількох (пяти) кляс, повинна була вона називатися подібно, як теперішня льотерія „клясовою".

Роки німецької окупації (1905—18) означилися відомою діяльністю льотерії „Головної Опікунчої Ради" і „Легіонів", отже недержавних, але польських суспільних імпрез. Брак законних основ увів у перших місяцях, що стали незалежні, велику метушню в льотерійній ділянці, так, що справа легайного впорядкування цього питання стала дуже актуальна. Тому також на підставі ухвали законодатного сойму з дня 26. березня 1920 р. видано окремий закон, що в основі нормував організацію існуючої державної льотерії. Під цю пору згідно з законом з дня 9. липня 1936 р. льотерія є державним монополем і має назву „Польського Льотерійного Монополю". Небаром треба сподіватися, що появляться виконавчі приписи до цього закону.

Чистий зиск, що добуває льотерія — переводять до державного скарбу на тих самих основах, що на них підсилюють скарб виливи з монополевих підприємств. Нижче наведені виливи, що зображують виливи скарбу з льотерійного джерела в останньому пятиліттi:

Вплачено до скарбу:

- в бюдж. році 1931-32 — зол. 15,531.317.54
- в бюдж. році 1932-33 — зол. 14,200.000.—
- в бюдж. році 1933-34 — зол. 17,041.941.31
- в бюдж. році 1934-35 — зол. 21,193.591.11
- в бюдж. році 1935-36 — зол. 23,139.170.08
- в бюдж. році 1936-37 пр. зол. 21,500.000.—
- в бюдж. році 1937-38 пр. зол. 22,250.000.—

Давніше ділили льотерію на пять кляс, а висота головної виграної підлягала часто зміні. Почавши з 28. льотерії устійнили поділ на 4 кляси, при чомуж головна виграна рівна — 1,000.000 зол. і признають її на те число льосу, на яке в останньому дні тягнення IV-ої кляси припаде перша вигра в квоті 200 золотих. У перших трьох клясах сягають найвищі виграні 100.000 зол. при чому кількість таких виграних відповідає числові кляси, проте: в І-шій клясі є одна така вигра, в ІІ-ій клясі 2 і т. д. Крім цього в кожній клясі є вигри по 50.000, 20.000, 10.000, 5.000 зол., як також багато менших. Незалежно від цього, почавши від 34-ої льотерії впровадили крім звичайних вигр ще т. зв. постійні денні вигри. Їх висота за пляном 38-ої льотерії буде 5.000 і 20.000 зол. у кожному дні тягнення за винятком останнього дня, в якому вильосовуватимуть по дві вигри у висоті по 20.000 зол. кожна.

Цікаві є зіставлення вигр, виплачених державною льотерією в тому самому часі, який подали ми вище, вичисляючи вплати до державного скарбу.

Виплатили вигр:

- в бюдж. році 1931-32 — зол. 54,811.126.—
- в бюдж. році 1932-33 — зол. 45,530.712.50
- в бюдж. році 1933-34 — зол. 57,075.425.—
- в бюдж. році 1934-35 — зол. 66,400.660.—
- в бюдж. році 1935-36 — зол. 71,610.707.80
- в бюдж. році 1936-37 пр. зол. 69,287.000.—
- в бюдж. році 1937-38 пр. зол. 70,969.500.—

Згадали ми тут про тягнення, які рішають про при діл вигр. Не від речі буде познайомити читачів з методами і ходом тих тягнень.

Переводить їх державна комісія, котра складається з шістьох осіб, при участи двох громадян міста Варшави, делегованих президентом міста — прилюдно в салі, де мають вступ представники преси і люди.

Льосування відбувається так: в однім з льотерійних кіл знаходяться білі звитки з числами від 1—19 а в другому звитки червоні з виграними після пляну гри даної кляси.

Рівночасно з обох кіл витягають свої і даному числові відповідає дана вигра.

Тягнення попереджує приготування зводів. Воно є слідуюче: Звитки з числами є уложені в коробках. Кожна така коробка має 500 перегородок, або 20 рядів по 25 перегородок. Кожна перегородка в коробці відповідає точно найближчому числові, тому найближче число можна в кожній хвилині знайти і справдити.

Звитки з виграними числами укладається в таких самих коробках відповідно до висоти виграної суми.

В дні перед тягненням І-ої кляси, яке є урядово оголошене в „Польскім Моніторі", коробки з числами і виграми є уставлені в салі тягнень, до якої люди мають вільний вступ.

Кожний з присутніх має право провірити, чи звиток з даним числом знаходиться в коробці. Відбувається то в цей спосіб, що урядовець генеральної дирекції державної льотерії, запитаний про дане число, витягає звиток з перегородки, розвиває і показує.

Відтак прилюдно висипають звитки в кола. Те, що міститься в коробках одних і других, себто з числами льосів і виграми висипається не за чергою чисел, а відтак через обороти кола мішається їх. По всипанні звитків до льотерійного кола, коло це є замкнене на ключ і запечатане печатками з ляку одного з делегатів міста й урядовою печаткою генеральної дирекції державної льотерії. Надзір над усіми чинностями, так як над льосуванням, має державна комісія разом з делегатами міста.

Перед початком кожноразового тягнення комісія справджує прилюдно непарушимість печатки і здіймає її, опісля підходить до льотерійного кола дві сироти з „Добродійного заведення", підносять до гори руки так високо, що всі зібрані можуть добре бачити, що нічого в долонях не мають. На даний сигнал через провідника тягнення сироти рівночасно виймають з обох кіл звитки, з одного білі з числом, з другого червоні з виграною і подають їх 2 членам з комісії, які голосно ви-

хликують число. Звитки ті є нанизані на шпагат, причім по білім звитку іде звиток червоний. По нанизанню 100 штук чисел і таке саме число вигр, запльомбовується їх урядовою пльомбою.

Шнур той служить як доказ витягнення з кіл чисел, як також виграних, що на них припали, а це є підставою, щоб зладити з цього тягнення протокол. По скінченню кожного дня тягнення кола є прилюдно запечатані печатками з ляку.

В дальших клясах, від ІІ-ої до IV-ої кляси, перед тягненням даної кляси, досипають до льотерійного кола, що має звитки з числами, ще звитки з числами льосів, що їх вильосували в попередній клясі. До другого колеса досипають звитки з виграми за пляном гри. При тому можна справдити дане досипане число, як також нагляд урядової комісії, який лишається без зміни.

Як виходить зі згаданого, генеральна дирекція державної льотерії зробила все, щоб забезпечити інтереси грачів і дати їм нагоду про це переконатися. Ця дбайливість за інтереси грачів висловлюється рівночасно також у цілому ряді розпорядків, що змагають до удосконалення льотерійних плянів. Започаткували її реформи, введені до 26-ої льотерії, про що тоді писала широко преса. Їхні додатні для грачів наслідки — зрозумів загал і сьогодні навіть важко собі уявити, щоб колись могло булоб інакше бути. Опісля майже кожна льотерія приносила щось нове, що хоч не завсіди ст... чалося зараз із загальним зрозумінням, то всеж завжди видержувало вогневу пробу практики і добувало собі скоріше, чи пізніше популярність.

Вернімся тепер думкою знову до 26-ої льотерії.

Найнижча вигра І-ої кляси, яку називали „ставкою" була 100 зол., або нетто 80 зол. Якщо грач її виграв і хотів дальше грати — то платив за льос до дальшої кляси 80 зол., у ІІ-ій клясі вигравав нетто 120 зол. і стільки платив за льос до ІІІ-ої кляси і т. д. Одним словом — виграючи „ставку" — діставав рівновартість ціни льосу до другої кляси. Якщо в 26-ій льотерії грач у таких самих обставинах вигравав у І-ій клясі нетто 80 зол. (ставку), то за льос до другої кляси платив лише 40 зол., або інакше други 40 зол. залишалися в його кишені, або якщо це робило йому приємність — міг собі сказати, що дістав навіть зворот коштів за І-шу клясу і ціну льосу за ІІ-у клясу — або, що він грав даром продовж 2-ох кляс: виграючи в ІІ-ій клясі, грав даром у трьох клясах і т. д.

Здається, що додатні сторінки цієї реформи, введеної в 26-ій льотерії, себто з кінцем 1932 р. є зовсім ясні.

Скільки на цьому заощадили грачі? Генеральна дирекція нераз подавала це до загального відома, чи то при помочі преси чи також дорогою виясненя, яке друкується на окладинках до льосів, що їх додавали грачам колектори до кожної купленої чвертки льосу.

Якщо візьмемо під увагу, що від 26-ої льотерії включно ця ощадність для грачів є 10,467.200 зол., словами десять міліонів чотириста вісімдесять сім тисячів двіста золотих, то хіба мусимо з тим погодитися, що зміна системи була для грачів незвичайно корисна.

Рахунок цей зовсім простий. Треба взяти під увагу всіх, що виграють в тих льотеріях, в клясах від І-ої до передостанньої, себто ІІІ-ої в чотирокласовій льотерії і IV-ої в пятиклясовій; показується тоді, що на кожному льосі, який виграє, приймаючи, що грач грав дальше (а грачі, що перестають грати, як виграють — трапляється незвичайно рідко), ощадність була: в І-ій клясі — 40 зол., в ІІ-ій клясі 80 зол., в ІІІ-ій клясі 120 зол., а в IV-ій клясі пятиклясової льотерії (26-а і 27-ма льотерія) — 160 зол. А цей вислід вдалося осягнути тим саме, що впровадили систему — повертати льоси знову в коло.

Хоч грачам здається, що тим змаліли їхні вигляди, бо більше буває льосів. Але цей погляд рішуче не має підстави. Саме при давнішій системі, себто до 26-ої льотерії включно, якщо дирекція обчисляла, що до І-ої кляси буде мати напр. грачів на 180.000 льосів, то мусіла також з тим числитися, що в І., ІІ., ІІІ. і IV-ій клясі величезна скільність грачів схоче набути по виграних льоси до дальших кляс. Отже колиб в цьому випадку випустили лише 180.000 льосів, то грач, який у І-ій клясі виграв якунебудь виграну, не міг би вже грати в слідуючій клясі.

Тому то дирекція випускала все приблизно на 10 проц. льосів більше, ніж можна було припустити, що їх продасться в 1-ій клясі. Уявім собі, що якийсь грач, при тодішній системі виграв у ІІІ-ій і купив новий льос до IV-ої кляси. Цей льос мав інше число, як даний льос, бо при попередній системі льоси не верталися до колеса і грач, що купував цей льос, мусів заплатити за нього так, як цього вимагали приписи, себто за І. ІІІ. і IV. клясу, а грав лише від IV. А чейже льос І. ІІ. і ІІІ. кляси брав участь у тягненні, отже міг хтось на нього виграти. Хто? Колектор.

Колектори брали від дирекції тих 10 проц. льосів на заміну для грачів і дуже часто вигравали на них. Сьогодні виграють грачі й це дуже корисне для них.

Дирекція роздумувала над тим, як дати грачам нові вигляди і пригадала собі „ставку" з 25. льотерії, яка дозволяла грачеві одержати лише ціну льосу до дальшої кляси.

Тому, що після вигри, ціна льосу до дальшої кляси була вища, як почавши від 26-ої льотерії (пригадуємо, що після вигри на дане число льосу, коли грач купував льос до ближчої кляси з іншим числом, уважали його за такого, що наново приступає до гри, це є він платив не лише, як сьогодні, за найближчу клясу, але також за попередні кляси) оптично можна було мати враження, що давня „ставка" з 25. льотерії була вища від сьогоднішньої 50-золотової вигри.

В дійсності ефект є той сам. Отже без страти, чи то для генеральної дирекції, чи для грача можна було число льосів, що виграють, побільшити. Побільшена вона дуже значно, бо 58 проц. і т. д. або давніші „ставки" від 26-ої льотерії. Генеральна дирекція державної льотерії запровадила вигри по 50 зол., які мають всі додатні сторони колишніх „ставок" до 25-ої льотерії включно, але не мають їхніх відємних сторінок.

Взагалі треба ствердити, що генеральна дирекція прямує до того, щоб задержати і приходи скарбу і при тім дати якнайбільше грачам.

Державна льотерія не є добродійною установою і скарб черпає з неї приходи, але коли так порівняємо, як то другі льотерії великих европейських держав потручують, напр. Франція й Німеччина, то дійдемо до переконання, що польська льотерія потручує менше, як французька, а французька менше як німецька.

В цей спосіб польська державна льотерія є для грачів дуже корисна.

Пригадаймо, що від кожної виграної 20 проц. себто пяту частину потручується в користь державного скарбу. Жадних інших потручень колекторові не вільно робити. Не вільно також колекторові не лише жадати, але навіть приймати якихнебудь провізій, датків, тощо, хочби були вони зовсім добровільні; але висилка льосів і виплата виграних почтовою дорогою відбувається на кошт і риск грача.

При кінці пригадуємо, що виплата виграних відбувається лише за зворотом властивого льосу. Отже треба берегти льос, щоб не знищився, не згубився, бо не можна з тієї причини прийняти жадної реклямації. Дирекція може лише отримати на якийсь час виплату, коли грач, який при купні льосу подав своє прізвище і адресу, застерігає, чи той, що має льос, має право розпоряджати ним.

Чанка йшек живе.

Большевики скидають на Японію відповідальність за револьту.

Доналд вернувся літаком до Льояну і заявив, що Чанкайшек живе.

Совітська преса твердить, що револьту Чансуеліяна заінспірувала Японія, це СССР. „Ізвестія" доказують, **що японці викликали повстання, щоби поширити анархію в Китаю і підготовити терен для експедиції.** Щоби замаскувати свою інтриґу, Японія дає виступові Чансуеліяна протияпонську етикетку.

—o—

Добре платять.

Праська поліція арештувала аґента мадридського уряду, що вербував летунів до есп. червоної армії, пропонуючи таку винагороду: 10.000 франц. франків місячної платні, асекураційна поліса на 150.000 фр., крім того 100.000 фр. за кожний зістрілений ворожий літак.

Подяка.

За переслані бажання з нагоди моїх іменин щиро дякую всім отсією дорогою.

Андрій Палій.

НОВИНКИ.

— **Футра жіночі і чоловічі та ріжного роду** футряні шкірки поручає по найнижчих цінах Фабрика футер „Хром", Львів, вул. Руська 20, тел. 271·83. 2719

— **В Українськім Лікарськім Товаристві** черговi сходини у пятницю 18. ц. м. в год. 7. вечором. На сходинах дискуйсійний вечір на тему: „Раціоналізація праці станових товариств".

— **Тільки 4 вистави** дасть підчас свого переїзду через Львів театр ім. І. Тобілевича у салі театру Ріжнородностей. У репертуарі крім „Циганського барона", якого ми вже давно не бачили і „Вія", — йдуть дві нові песи „Інваліди" і „Шаріка". „Інваліди" це фраґмент з життя Галицької Армії", „Шаріка" — музична комедія з нашої визвольної війни. Наше львівське громадянство так давно не бачило нашого театру, що певне не скористає з цих його коротких гостинних виступів. Білети від 1 зол. 15 сот. до 3 зол. у передпродажі, а в день вистави ще дешевіші.

— **Українська вистава в Празі.** Заходом жіночого відділу Чехословацького Обєднання в Празі в будинку Анґлійського Інституту (вул. Спалена 28) відкрито українську виставу, що потреває до кінця року. На виставі можна бачити українські вишивки, кераміку і всякі ручні роботи із Закарпатської України.

— **Ювилей С. Черкасенка.** Українська реальна ґімназія у Ржевницях з нагоди 60-ліття уродин письменника С. Черкасенка влаштовує врочисту академію в неділю, 20. ц. м. в год. 17.

— **Почта в передсвяточному часі.** В неділю, 20. ц. м. всі почтові уряди й аґенції будуть отворені для публики від 9. до 13. год.

— **Новий дороговий податок.** Міністерства шляхів і внутрішніх справ виладили новий проєкт закону про будову й удержування публичних доріг. Закон передбачує новий дороговий податок у формі спеціяльного управнення самоврядних установ до накладання таких чинитьб. Податок будуть побирати міста а впливи з нього служитимуть на частинну будову і ремонт вулиць.

— **Новий людовий дім.** В Бовшеві пов. Рогатин місцеві латинники рішили приступити до будови людового дому і вибрали окремий комітет із 16 осіб. Почин до цього дала місцева вчителька, Яніна Лішко.

— **Півтора міліона дефіциту.** На засіданні кола польських радних у львівському маґістраті рад. Петрикевич зложив звіт із 7-тижневої ревізії господарки міського апровізаційного заведення. Ревізія, ведена окремою комісією, прослідила господарку цього заведення і ствердила, що за шість останніх літ ця господарка наслідком ріжних неправильностей принесла дефіцит 1,400.000 зол. Томущо дальше ведення апровізаційного заведення є неможливе, його зліквідовано, а задержано тільки відділ молочарський та опаловий тільки для внутрішнього вжитку міської управи і міських підприємств.

— **До Берези Картуської** вивезли 12 осіб з краківського воєвідства; їм закидують комуністичну діяльність.

— **Обнижка оплат у фахових школах.** Шкільні кураторії оголосили нову адміністраційну таксу для фахових загальноосвітніх шкіл. У нижчих господарських школах оплату означено на 30 зол., а в фахових купецьких школах на 90 зол. річно.

— **Присуд на комуніста.** Перед судом присяжних у Львові відбувся процес інж. Болеслава Білґораєра і тов., яким закинено членство КПЗУ. На основі вердикту присяжних суддів Білґораєра засуджено на 4 роки вязниці а Подгоріцерову увільнено.

— **Смерть ген. Алмазова.** В Луцьку помер нагло ґенерал українського війська УНР, інж. Олекса Алмазов у 51 році життя. Похорон відбувся 15. ц. м. при великому здвизі народу.

— **Україніка.** „Женски Гласъ", орґан болгарського Жін. Союзу в Софії, (ч. 2—3 ц. р.) пише про праці українських письменниць Ірини Вільде (Дарії Паланюк) „Химерне серце" та Наталії Королевої „1313 рік" й „У дні они". Рецензія дуже похвально оцінює праці наших письменниць. — Загребський місячник „Хрватска Смотра" (ч. 8) помістив статтю А. Івахнюка „Боротьба українців за університет у Львові". — „Календар св. Анте" за 1937 рік, що вийшов з друку у Сараєві, подав статтю „Настя Волошин" п. В. Вальтера, де є теж інформації про українців. — Загребський щоденник „Хрватскі Дневнік" подав статтю М. Бошняка „Річниця великого українця" (І. Франка). — Білгородський щоденник „Політіка" помістив згадку про смерть Бориса Лазаревського та короткий життепис і характеристику його праць. — Загребський щоденник „Обзор" помістив згадку про життя й наукові праці проф. Ф. Щербини.

— **Ціни пшениці йдуть вгору,** викликуючи трівогу у біржевих колах; 14. ц. м. бушель пшениці коштував у Шікаґо 1.35 дол. — є це найвища ціна від 7-ох літ. Причина звишки лежить у тому, що Італія та Німеччина закупили дуже велику скількість збіжа.

— **Арештування.** У звязку з убивством Царика, війта громади Поздимир пов. Сокаль, арештовано Івана Мельника під закидом цього злочину. Як подає ПАТ, Мельник доконав в 1932 р. невдалого замаху на війта Царика і був гляданий поліцією за участь в ріжних проступках.

— **Краєва хроніка.** Міністерство суспільної опіки зліквідувало з днем 1. січня ц. р. суспільну обезпечальню в Ярославі. — В селі Чортовець пов. Коломия посварився через маєток Василь Ґарфуняк зі своїм шваґром Михайлом Солівкою і так сильно вдарив його сікачем по голові, що той незабаром помер. Душогуба арештовано. — На дорозі під селом Ґутиско пов. Бережани хтось стрілив із кріса до Ґуховського і вбив на місці. Причиною були особисті порахунки. — З пімсти за некорисне зізнання в городському суді в Надвірній господарі Микола Паньчишин і Іван Лютак у селі Бариші, озброєні в кріси, напали на дім Василя Левицького і хотіли його вбити. Коли Левицький втік вікном, вони побили до безтями його жінку. Обох арештовано. — В Цеблові пов. Сокаль повісилася в стайні 24-літня Марія Кравець з причини родинних непорозумінь. — В Бродах 25-літній дозорець дому Роман Масник застрілив свою любовницю Марію Фіґун і себе самого ранив тяжко.

— **Грабіжництво по селах.** До мешкання Івана Ушицького, управителя школи в Майдані пов. Радехів, добулися чотири грабіжники з почорненими лицями і зажадали грошей, грозячи зброєю. Коли Ушицький, якого напасники водили по мешканні, хотів одному з них видерти кріс, вони побили його твердим предметом по голові. Опісля вкрали йому срібний годинник, готівку 10 зол., футро, жіночий плащ, столову заставу та інші речі і втікли. За злодіями глядає поліція. — В Заліссі пов. Калуш добулося двох замаскованих бандитів до мешкання Марії Возняк. Один револьвером застрашив домашніх, а другий перешукав мешкання і забрав із шафи 320 зол. готівкою. Справою занялася поліція.

— **Присуд на грабіжників.** Перед перемиським судом присяжних відповідали чотири сільські грабіжники, Йосиф Волкович, Гринько Дутко, Михайло Саїк і Іван Палис за напад на фіру. Волкович і Палич дістали по 4 роки, два інші по 3 роки вязниці.

— **Затвердження присуду.** Найвищий суд у Варшаві розглядав касаційну справу б. начальника городського суду в Ярославі Ґаліка і скарбника того суду Зелінського, засуджених за грошеві зловживання. Найвищий суд затвердив присуд перемиського окружного суду, наслідком чого Ґалік дістав півтора року з припиненням, а Зелінський 5 літ безоглядної вязниці.

— **Православний епископ Антоній у Городні** уступив наслідком лихого стану здоровля. На його місце приходить епископ Сава з Варшави.

— **З Польщі.** В Олькуші вибухла пожежа у фабриці паперу, причому згоріло 50 тон паперу вартости 30 тисяч зол. — По селах Ґарволінського повіту поширений сильно алькоголізм. На одного мешканця припадає пересічно 24 літрів алькоголю річно. — Між Могильницею і Ґройцем зударився моторовий потяг з товаровим, наслідком чого ранених 12 пасажирів відставлено до шпиталю. — В Богухвалі під Ряшевом постерунковий застрілив Фелікса Реймана, що придержаний, стрілив до нього і почав утікати.

— **Пропав французький гидроплян.** Летунський світ занепокоєний долею французького гидроплянy „Кроа ді Сід" (південний хрест), що пропав на океані підчас лету з Бразилії до Африки. Цей тримоторовий літак відбув свою подорож над Атлянтійським Океаном 62 рази без дефекту, а його пільот Мермоз перелітав на ньому океан 25-тий раз. В понеділок раном він мав осісти в Дакарі (західна Африка), але досі не прибув на місце призначення. В останній радіотелеграмі він повідомив, що находиться 800 км. від Дакару та що один з його моторів недомагає. Від того часу всякий слід по ньому загинув. Французький уряд повідомив радієвою дорогою всі кораблі між Ріо де Жанейро і Дакаром, що гидроплян „Кроа ді Сід" правдоподібно був приневолений осісти на повному морі і тому просить пильно обсервувати ці сторони моря. Кожний корабель, що випливає з Ріо де Жанейро до Дакару і навідворот одержав таку саму депешу. В тім самім часі німецький корабель „Остмарк" виказув катапультою гидроплян „Пасат", що вибрався негайно в дорогу, яку мав відбути Мермоз на своїм апараті. Опісля „Остмарк" підніс якір, щоби взяти участь у гляданні за французьким апаратом.

— **Большевицькі звичаї в кінах.** Совітська „Правда" подає опис скандальних порядків у дітточому кіні в Москві. Ріжні вибрики, бійки, крадежі і ножівництва є на денному порядку. Багато учасників приходить до кіна замісць до школи і пересиджують там цілими днями, граючи в карти, тощо. Від одного 14-літнього хлопчиська відобрали великий фінський ніж. Його ровесника вивели з кіна в пяному стані. В часі висвітлювання фільмів діти стріляють до осіб на екрані з проци, то знову бються, лаються огидними словами, ріжуть ножами крісла і т. п. Бувають випадки, що діти частуються в кіні горілкою. В оргіях беруть участь навіть дівчата. Все те кандидати на пізніших реформаторів „буржуазного" суспільного устрою в Европі.

— **Вбили комуністку.** Як повідомляє совітська преса, делеґатку на конгрес Совітів і членка редакційної конституційної комісії, Марію Проніну вбито серед таємничих обставин. Коли Проніна приїхала з Куйбишева до Мелікісева й верталась із двірця додому, напали на неї три мужчини і завдали їй ножем 10 смертних ран. Напасники пропали без сліду. Совітська преса пише, що це був терористичний акт „класового ворога".

— **Чехи в еспанській червоній армії.** Як повідомляє „Поледні Ліст", предсідник комуністичної партії Чехословаччини Ґотвальд заявив на засіданні партійної управи, що з Ма-

ґрядні у відділах червоної армії бореться 1.000 чехів, вояків і старшин. Готвальд заповів дальший вербунок добровольців із Чехословаччини.

— **Жертви світової війни.** У Фінському заливі вибухла міна, залишена ще із світової війни, і затопила вантажний корабель, якого назви і походження не устійнено. Знайдені останки корабля не дають ніяких вказівок. Правдоподібно був це корабель данський, що їхав до Талліна.

— **Листи Наполеона І. на ліцитації.** В Льондоні продали на ліцитації Наполеонові листи та різні рукописи, що торкалися його виправи до Єгипту. Двацять листів з підписом Наполеона продали за 1.450 фунтів.

— **Серед нещастя і родинної журби найгіршим лихом є безперечно недуга.** Коли хто захоріє — тоді ввесь домашній порядок тратить свою рівновагу. Знає про це запобіглива пані дому, тому має у своїй аптичці відомі таблетки Panacrin — маґ. А. Буковського, які хоронять перед грипою, ангіною і недугами з простуди. Коли хто в домашніх жаліється на біль горла, пропасниці, зле самопочування, що є першою ознакою простуди, дбайлива пані дому памятає, що коли досить вчасно зажити таблетки Panacrin-и, недуготворчі бактерії, що вмістились в устах і горлі, знищимо і забезпечимо від недуги цілий дім видатків і клопотів.

Зі судової салі.

КАТРУСІ ЗАРИЦЬКІЙ ЗМЕНШИЛИ КАРУ ДО 4½ РОКУ.

Як відомо, студ. К. Зарицьку засудили у Варшаві на 4 роки вязниці, опісля у Львові — на 2½ року; львівський окружний суд скумулював ті два присуди на 6 літ. Оборонець д-р Павенцький зробив відклик і львівський апеляційний суд на розправі 15. ц. м. зменшив К. Зарицькій кару з 6-ох років на 4½. Предсідником апеляційного сенату був с. Ляневський, вотантами с. Двожак і с. Мединський; обвинувачував прок. Соболевський.

—o—

Відозви й комунікати.

КУРС ВИШКОЛУ ОРҐАНІЗАТОРОК ТА ІНСТРУКТОРОК СОЮЗУ УКРАЇНОК.

Центральне Українське Жіноче Товариство „Союз Українок“ у Львові улаштовує в часі від 15. січня до 30. квітня 1937 р. курс вишколу орґанізаторок та інструкторок Союзу Українок. Завданням курсу є підготовити курсанток до орґанізаційної, культурно-освітньої і господарської праці у Філіях і Кружках „С. У.“ та до виховної праці в гуртках жіночого повашкільного дороту.

Згідно з цим завданням програма курсу обійматиме такі групи викладів: 1. Громадський вишкіл, зокрема про ідеольоґію, різні ділянки праці й орґанізаційні методи Союзу Українок; 2. Методичну підготову до ведення гуртків дороту при Союзі Українок; 3. Домашнє і подвірне господарство, разом з наукою куховарства; молочарство, садівництво, городництво, птахівництво та всі інші ділянки, потрібні інструкторкам до ведення господарської акції в Союзі Українок; 4. Знання з ділянки кооперації, потрібне для майбутніх кооперативних пропаґандисток.

Курс відбудеться частинно у Львові (вишкіл громадський, вишкіл іструкторок дороту і кооперативних пропаґандисток) від 15. січня до 28. лютого 1937 р., частинно в Перемишлі (господарська частина) від 1. березня до 30. квітня 1937 р. Про вибір Перемишля рішило те, що маємо там особливо корисні умовини для переведення господарської практики в Дівочому інституті.

Умовини принятття: На курс приймуть жінок, які мають 20 літ життя та покінчили середню школу, або бодай 6 кляс середньої школи і мають дворічну громадянську практику в Союзі Українок, або в іншій українській національній установі. Управа курсу дозволить у виїмкових випадках відбути тільки орґанізаційну або тільки господарську частину курсу.

Оплата за навчання 10 зол. місячно, удержання (мешкання і харч) у спільному інтернаті курсу у Львові 45 зол. місячно, в Перемишлі 35 зол. місячно.

Подання вносити на адресу: Союз Українок, Львів, вул. Сикстуська 46. до кінця грудня 1936 р.

Абсольвентки курсу можуть опісля рефлектувати на працю як орґанізаторки й інструкторки Філій „С. У.“.

Центральне Українське Жіноче Товариство Союз Українок у Львові.

‡ Посмертні згадки.

о. Михайло Садовський, парох Молодькова й совітник гр.-кат. Єп. Консисторії, помер, принявши Найсв. Тайни, дня 21. м. м. Похорони відбулися 24. м. м. при участі численних священиків і парохіян села Молодьків. В. И. П!

—o—

Спорт.

II. СОВГАРСЬКА АНКЕТА.

Совгарський субреферат У. С. С. Львів повідомляє зацікавлених про II. совгарську анкету, яка відбудеться в середу 16. ц. м. в год. 8.15 вечором у домівці Союзу. Присутність клюбів обовязкове.

—o—

Дописи.

ЖОВКВА.

Політична нарада активу УНДО в Жовкві. В четвер 10. ц. м. відбулась у Жовкві політична нарада партійного активу УНДО Жовківщини. Нараду отворив д-р Іван Романків, висовуючи у своїй вступній промові досить критичний орґанізаційний стан УНДО на терені повіту. Опісля рад. Зенон Пеленський виголосив основний реферат про істоту і завдання нашої політ. орґанізованости. На цьому тлі вивязалась кількагодинна дуже оживлена дискусія, в якій 22 промовці, місцеві інтеліґенти, довколишні священики і селяни розглянули всесторонньо орґанізаційну й політичну ситуацію повіту та вказували причини довшого занепаду політичної орґанізації українства Жовківщини. У висліді наради рішено скликати вже в найближчому часі Повітовий Зїзд УНДО, який устійнив би склад нового ПНК. Поки що вибрано тимчасовий комітет, який у першу чергу має занятися скликанням Повітового Зїзду. До комітету ввійшли: о. шамб. Омелян Погорецький, адв. д-р Іван Романків, о. Іван Кобет з Мерви, дир. Теодор Залуцький і дир. Осип Пеленський. Для пожвавлення політичної праці в Жовківщині рішено зробити заходи, щоб уже в найближчому часі придбати для Жовківщини повітового орґанізатора.

СОКАЛЬ.

Гостина театру ім. Тобілевича. На короткий час заїхав до нашого міста театр Тобілевича і поставив кілька оперетох та пєс. Незвичайний успіх мала оперета Чирського й Аркаса „Лев з Абісинії“, де ми мали нагоду найкращий раз переконатися, що п. Веншалева і Якоплів — це все ще одні з кращих сил нашого театрального світу. Не менше зацікавлення викликав і відновлений „Барон циганів“, де п. Лянська й Веншалева, п. Ванцаль, Рубчак, Яковлів і Карпюк (у титуловій ролі) блискуче вивязались зі своїх завдань.

Чергова сензація. Сокаль славний із різних чудес та сензацій від давна. Найновіша сензація міста — це напад якихсь двох типів на директора Україн-Банку п. Кохана, які штовхнули його ножаком під ребро. Директорові, на щастя, не сталося нічого поважного, але сензація є, ще й до того підправлена „політичним сосом“. Як не як, а такі методи боротьби чи порахунків треба рішуче напятнувати.

СТАРИЙ САМБІР.

Заснування Народньої Організації Українців міста Старого Самбора. В неділю 6. ц. м. відбулася у Старому Самборі в салі „Просвіти“ нарада місцевого українського міщанства і партійного активу УНДО в справі заснування Народньої Організації Українців м. Старого Самбора. Зборам проводив о. дек. Бенцін Андрій, основний реферат у цій справі виголосив запрошений зі Львова ред. Венон Пелепський. Після реферату визвалася жива дискусія, в якій забрали голос пп.: Сенета, Вовчик Артим, Ровдич, Саварин, Зібликевич, Морозова і д-р І. Кульчицький. Вибрані за винятком одного голосу, який салявся проти заснування такої організації, ухвалили організацію заснувати. Вибрано Ініціятивний Комітет з д-ром І. Кульчицьким на чолі, який у найближчому часі має перевести формальне заснування Організації.

Довірочна нарада партійного активу УНДО Старосамбірщини. В понеділок 7. ц. м. відбулася у Старому Самборі в салі „Просвіти“ довірочна нарада партійного активу УНДО. На порядку дня була справа самоуправних буджетів на р. 1937 і справа організації партійного апарату УНДО на терені Старосамбірщини. На нараду прибуло к. 60 українських самоуправників, себто війтів, солтисів, членів волосних і громадських рад. Крім того прибуло понад 70 мужів довір'я УНДО з 21 сіл старосамбірської округи. Основний самоуправний реферат виголосив пос. Гринь Тершаковець. Організаційні справи реферував ред. Венон Пелепський. На нараді обговорено основно всі місцеві політичні та організаційні справи. Підчас сходин вивязалась дуже оживлена дискусія, підчас якої основно обговорено справу теперішнього курсу політики УНДО і питання політичної тактики УПР. Особливе оживлення викликали критичні заввага о. сен. Татомира та п. Івана Рудзінського, господаря зі Старої Роли. Незвичайно отверта політична дискусія покінчилась на подане о. сен. Татомира постановою твердо і вірно стояти в рядах УНДО на сторожі українського національного інтересу. На нараді залагоджено низку суто організаційних справ самоуправного і партійного характеру.

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Український Нар. Театр ім. Тобілевича.

КАМІНКА СТРУМИЛОВА:

16. XII. Циганський барон.
17. XII. Муж двох жінок.
18. XII. Шаріка.

ЛЬВІВ: Саля Театру Ріжнородностей Нар. Дім, вул. Рутовського 22.

Субота 19. XII. 7.30 веч. Шаріка.
Неділя 20. XII. 3. попол. Вій.
Неділя 20. XII. 7.30 веч. Циганський барон.
Понеділок 21. XII. 7.30 веч. Інваліди.

Білети вже можна дотавати в ресторані п. Дружбяка, Ринок ч. 40, тел. 275-27.

Великий Театр:

Середа, 16. XII. год. 7.30 „Каваренька“.
Четвер, 17. XII. год. 7.30 „Гассан і його Золота Дорога до Самарканду“.
Пятниця, 18. XII. год. 6.30 і 9. веч. дві вистави денно. Гостинні виступи Театру Деі Пікколі.
Субота, 19. XII. год. 6.30 і 9 веч. дві вистави денно. Гостинні виступи Театру Деі Пікколі.

Кіна.

АПОЛЬО: „Чардаш — Токай — Кохання“.
АТЛЯНТИК: „Пімста Джона Ельмена“ з Борисом Карловим.
ВАНДА: „Давид Коперфільд“, „Генерал Ченг“.
ГРАЖИНА: „Сеньоріта в масці“, „Молочна дорога“.
КАСІНО: „Тоні в Відни“ в участю Віжерзенгеркнабен.
КОПЕРНИК: „Антін Адверз“.
КОЛІСЕЙ: „Бастер Кітон у кабінеті“ „Мальована весдова“.
МАРУСЕНЬКА: „Срібна торпеда“.
МЕТРО: „Петербурські ночі“, „Навіщо працювати“ (Фліп і Флап).
МІРАЖ: „Любощі“ (на осн. Шніцлера).
МУЗА: „Пастер“, Пауль Муні.
ПАКС: „Остання стійка“.
ПАЛЯС: „Жайворонок“ (на осн. Легара) з Мартою Еґерт.
ПАН: „Робін Гуд із Ельдорадо“.
РАЙ: „Малі жіночки“.
СВІТ: „Загадка“ з Гарі Пілем.
СТИЛЕВЕ: „Маю 19 літ“, ревія: „Отопроцентова сатира“.
ТОН: „Ковбой-герой“ та музичний додаток.
УТІХА: „Бурлака звідкіль Волги“ і ревія.
ХИМЕРА: „Блакитна парада“.

ФОТОПЛЯСТІКОН.
(пл. Марійська 5.)
Палестина в 1936 р.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Середа, 16. грудня 1936.

Відень (506,8) 16.40 Пісні на цит., 20.50 Симфонія ф-моль ч. 4. Чайковського, 21.35 Розв. концерт, **Брно** (325.4) 15.00 Пісні й арії, **Кошиці** (259,1) 17.40 Словацькі пісні, 19.20 Дуети на гармоніях, **Прага** (470,2) 15.00 Спів, 15.30 Смичковий квартет, 16.10 Танкова музика, 19.40 Година співу, бурлеска, 21.00 Симфонія ч. 2. ф-дур Ірана, **Париж** (1648) 12.00, 13.15, 14.00, 18.30 Концерт симф. орх., 21.00 Спів, **Білгород** (437,3) 17.20 Нар. пісні, 17.40 Розв. музика, 20.10 Дуети на гавайських гітарах, 20.30 Гумор, **Берлін** (356,7) 8.20 Музика, 16.45 Концерт тріо і солістів, 19.30 Колядн, 20.45 Відділи СС. співають перед Гітлером, **Кенігсвустергавзен** (1571) 14.00, 16.00, 19.00 Музика, 15.25 Хор донських козаків, **Мінхен** (405,4) 8.30 Музика, 11.00 Музика для села, 16.30 Сучасні пісні, 17.00 Фортеп. ресітель, **Будапешт** (549,5) 13.30 Сальон. музика, 17.00 Циг. музика, 19.05 Мадярські оп. мельодії, 21.00 Концерт оп. орх., **Мілано** (368,6) 11.30 Розв. концерт, 17.15 Форт. ресітель, 21.30 Італ.-нім. концерт, **Рим** (420,8) 12.40 Розв. концерт, 17.15 Танкова музика.

Четвер, 17. грудня 1936.

Відень (506,8) 12.00, 13.10 Концерт, 16.05 Муз. академія, 17.25 Тирольські коляди в супр. лютні, 19.30 Концерт шубертівського хору, солісти, 22.20 Пісні й арії, Е. Гадрабова сопр., **Братислава** (298,8) 17.35 Сп. ресіталь, 18.15 Скрипка, **Кошиці** (259,1) 18.00 Для Закарпаття, **Прага** (470.2) 11.05 Сальон. музика, 15.00 Концерт нонету, 19.30 „Вільний стрілець“ оп. Вебера, **Париж** (1648) 10.30 Орг. ресіталь, 12.00, 13.15, 14.00 Концерт, 18.00 Театр Уяви, 21.00 Пісні, рецитації, 21.45 Симф. концерт, **Білгород** (437,3) 18.00 Нар. пісні, 20.00 Веберові твори у вик. орх., **Берлін** (356,7) 8.20 Музика, 10.00 Нар. пісні, 14.15 Розв. музика, 17.00 Солісти, **Кенігсвустергавзен** (1571) 14.00 16.00 Музика, 18.20 Соната на скр. і фортеп. Шумана, 20.10 Музика, 20.10 Балади Леве, 20.50 Смичк. квартет, **Мінхен** (405,4) 8.30 Розв. музика, 16.30 Сучасні пісні на хор., 17.00 Секстет ес-дур на дуті інстр. і форт. Булеріяна, 19.00 Симф. концерт, **Будапешт** (549,5) 12.05 Симф. концерт, 13.30, 21.25 Циг. музика, **Мілано** (368,6) 11.30 Легка музика, 22.15 Орх. концерт, **Рим** (420,8) 12.40 Орх. концерт, 17.15 Розв. концерт, 20.40 „Іль Сіньоре Сенца Паче“ оп. Діва Рулія.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа, 16. грудня 1936.

6.30 Ранішня авдиція, 7.25 Програма на нині, 7.30 Трохи інформацій, 7.35 Легка музика з гр. пл., 8.00 Авд. для шкіл, 11.30 Для молодших дітей: „Пластусеві пригоди“ й т. п. оповідання, Музика з гр. пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Концерт військ. орх., 12.40 Полудневий денник, 12.50 Святочні посилки, 14.30 Музика, спів із гр. пл., 15.00 Господарські вістки, 15.15 Реклям. концерт, 15.30 Львівські біжучі вістки, 15.35 Тенор і його пісні (Вітріш) із гр. пл., 15.45 Технічна скринька, 15.55 Ревія інструментів, гр. пл., 16.00 „Велика тайна“ авд. для дітей з муз. ілюстраціями, 16.30, 17.15 Концерт сальон. орх., саксофон, 17.00 У боротьбі зі шпіонажею, 17.50 Фікційне інтервю: Гутірка із ст. Бжозовським, 18.00 Актуальна гутірка, 18.10 Турист. гутірка, 18.20 Муз. гротеска, гр. пл., 18.40 Заг. скринька, 18.50 Органічні навози, 19.00 Чудо синен фрагм. із пов. С. Коссак: „Хрестоносці“, 19.20 Трансм. з галі льокомотив гол. двірця у Львові, 19.40 Мішаний концерт, скрипка, Арт. Біччо бас, форт., 20.20 „Жарт Христофа Чеми“, істор. анекдота, 20.35 Хвилина бюра студій, Вечірний денник, 20.55 Актуальна гутірка, 21.00 Шопенівський концерт, 21.30 Літер.-муз. авдиція про Е. Т. Гофмана, 22.15 Розв. концерт: у перерві в год. 22.55 Останні вістки, 23.00 Танкова музика з гр. плит.

Четвер, 17. грудня 1936.

6.30 Ранішня авд., 6.33 Руханка, 6.50 Музика з гр. пл., 7.15 Ранішній денник, 7.25 Програма на нині, 7.30 Трохи інформацій, 7.35 Легка музика з гр. пл., 8.00 Авд. для шкіл, 11.30 Поранок для молоді нар. шкіл, орх., спів, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Концерт орх., 12.40 Полудневий денник, 12.50 Садівництво на Мазовші, 14.30 Концерт бажань, 15.00 Господарські вістки, 15.15 Рекламовий концерт, 15.30 Львівські біжучі вістки, 15.35 Оперетове попурі з гр. пл., 15.55 Куток гумору, 16.00 Англійська музика з гр. пл., 16.20 Природа в грудні, гутірка для старших дітей, 16.35 Мендельсон: Девять пісень без слів, 17.00 Як зорганізувати веселі та здорові свята, 17.15 Концерт інстр. квартету, **17.50 Українські наукові інститути, виг. Мир. Семчишин,** 18.00 Актуальна гутірка, 18.10 Сніговий комунікат, 18.12 Спортові вістки, 18.20 Легка музика з гр. пл., 18.35 Розвиток і значіння нафтового промислу, 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 Година легкої пісоньки, спів, цитра, гітара, ксильофон, фортеп., **19.45 Концерт солістів: Оксана Цурковська форт.,** Ем. Филиповський скрипка у супр. форт., 20.25 Святий Вечір у Щавниці, 20.40 Веч. денник, 20.50 Актуальна гутірка, 21.00 Танки та мельодії, орх., Поплавський тенор, Шлемінська сопран, хор, 21.30 Венявський: авдиція, орх., форт., спів, 22.15, 23.00 Танк. музика.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Купно — продажа: Бельґи бельґ. 89.78 89.35, Доляри американські 5.31 — 5.28, доляри канад. 5.30.50—5.27.50, Фльорени гол. 289.50 — 288·10. Франки фр. 24.82—, 24.68, Франки швайцарські 122.25—121.45, Фунти анґл. 26.07—25.93, Гульд. данц. 100.20 — 99.80, Корони ч. 18.10, Корони дан. 116.44—115.60, Кор. норв. 131.08 — 130.10, Кор. шв. 134.53 — 133.55, Ліри італ. 25.10 — 24.60, Марки фінл. 11.52 11.00, Марки нім. 122 — 117, Шил. австр. 96.00—95.00. Марки нім. срібні 132 —127.

Акції.

Банк Польський 107.00, — Лільпоп 13.00, Цукор 28, Островець 25, Стараховичі 32.50, 32.75.

Папери.

3 інвест. 1. ем. 66.25, 2. ем. 65, серії 48.50, 5 конв. 51, 50.50, 4 прем. дол. 47.00. 77.15, 7 стаб. 461, купон 82.25.

Збіжжя.

Львів, 15 XII.

За 100 кг. льоко вагон Львів:

Ячмінь один.	20.75—21.00
Ячмінь на пиво	20.00—20.25
Ячмінь паст.	19·25—19.50
Овес шт. I. незадощений	17·75—16.00
Овес шт. I. А легко задощ.	15·25—15.50
Овес шт. II. незадощений	15.25—15·50
Овес шт. II. А легко задощ.	14·50—14·75
Вика темна	17·25—17·50
Вика шара	16·25—16·75
Ріпак озимий	46·00—47·00
Ріпак літний	40.00—41·00
Макухи льняні	18.50—19.00

Звідомлення збіжевого ринку Центросоюзу з дня 15. ц. м.

Ціни за 100 кг. лювом, льоко вагон-станція заладовання:

	льоко ст. заладов:
Пшен. збірна 750 гр/л 5%	22·25—22.75
Жито збір. 694 гр/л. 3%	17·50—18·00
Ячмінь пашн. 621 гр/л. 4%	18·50—18.75
Овес легко задощ. 444	13·50—13·75
Овес не задощ. 456	14·00—14.25
Гречка 10%	19·50—20.00
Кукурудза жовта	14.75—15·00
Кукурудза червона	16.00—16·25
Коноп. сімя	32.75—33.00
Соняшникове сімя	32.75—33.00
Насіння лену 95%	41.00—42·00
Фасоля корона руч. в. з м. 42	53.00—54·00
Фасоля „Різен“ руч. виб. з м.	40.00—41·00
Фасоля шмальц. руч. виб. з м.	40·00—41·00
Фасоля шмальц. спец. ручно вибир. з мішк.	42·00—46.00
Фасоля краса рафована	25·00—26.00
Фасоля цукр. ручно виб.	31·00—32·00
Конюшина червона	100—105
Конюшина вільна від каняки	115—120
Конюшина вільна від каняки 96 проц. чистоти	120—125

Пшениця, жито та ячмінь подорожіли на 50 сот. Ціни інших продуктів не змінені. Тенденція на збіжжя звишкова.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ повідомляє, що від дня 15 грудня ц. р. кооперативам платив за: льоко Львів.

1 кг. масла десерового бльок. 1 без опакування	3.00	зол
1 кг. масла десер. бочкового включно з бочк. опакуванням	3.05	„
1 кг. масла експорт. включно з експортовим опакуванням	3.05	„
1 л. молока	0.17	„
1 к. яєць	5.10—5.20	„

Тенденція на всі артикули слаба.

ПТИЦЯ.

Маслосоюз повідомляє, що в дні 15. XII ц. р. платив своїм доставцям за 1 кг. живої птиці, льоко подвіря птахобойні „М. С.“ у Львові, (пл. Більчевського ч. 3) такі ціни:

Індички I. кл., добре умясені, повногруді		
Індики I. кл., добре умясені, повногруді	1.15	зол.
Курята I. кл. біло й жовтоніжки, без острігов, до ваги 1.60 кг.	0.95	„
Кури I. кл., товсті, без остріг, без напняку на ногах, щойно від 1.80 кг. вгору	1.00	„
Качки товщені I. кл. щойно від 1.80 кг. вгору	0.90	„
Слабших сортів від вище	1.00	„

поданих не приймає.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.